

Załącznik do Uchwały Nr LXXV/80/2023
Rady Gminy Radymno
z dnia 21 grudnia 2023 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY RADYMNO
DO ROKU 2028**

Radymno, 2023 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
1. Podstawy prawne.....	4
2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Radymno.....	8
2.1. Ogólna charakterystyka Gminy Radymno.....	9
2.2. Edukacja.....	14
2.3. Zasoby mieszkaniowe.....	16
2.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	17
2.5. Bezrobocie.....	19
2.6. Przemoc domowa.....	19
2.7. Uzależnienia.....	22
2.8. Wspieranie rodziny	23
2.9. Pomoc społeczna.....	26
2.10. Analiza badań ankietowych „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”.....	29
2.11. Analiza SWOT.....	46
3. Misja Strategii, obszary, cele i kierunki działań.....	51
4. Źródła finansowania i ramy finansowe.....	59
5. Monitoring i ewaluacja.....	60
6. Wnioski i podsumowanie.....	61

Wykaz tabel

Wykaz wykresów

Wykaz map

Ankieta

Wstęp

Rozwiązywanie problemów oraz zaspokajanie potrzeb społecznych jest jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich szczebli.

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb ważnych dla mieszkańców Gminy Radymno. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji usług społecznych oraz programów dziedzinowych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji społecznej. Zadania i działania wynikające z przedmiotowego dokumentu, dzięki zaangażowaniu organizacji i instytucji należących do różnych sektorów życia publicznego, umożliwiają spełnienie powyższych warunków. Diagnoza społeczna zawarta w Strategii opracowana została na podstawie materiałów i analiz statystycznych głównie z lat 2019 – 2021, czyli z okresu obowiązywania poprzedniej Strategii, gromadzonych przez realizatorów poszczególnych zadań, a monitorowanych i sprawozdawanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Radymnie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno wskazuje istotne kwestie społeczne, z jakimi zmagają się mieszkańcy, a także wytycza: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Wskazuje również na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii, określa ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Strategia jest dokumentem stworzonym na okres sześćioletni i dlatego niezbędny jest jej stały monitoring i ewaluacja realizowanych zadań. Działania te będą pomocne w dostosowywaniu celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych etapach realizacji w zależności od zmieniających się potrzeb społecznych.

1. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę w procesie planowania społecznego. Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy m. in. „*opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać Strategia, tj.: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe, wskaźniki realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane przez gminy jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Na treść i realizację gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również inne akty prawne do których należą:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno do roku 2028 jest spójna z celami, obszarami i priorytetami wskazanymi w poniższych dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Tabela 1. Spójność strategii z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Poziom krajowy	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel szczegółowy nr 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Cel szczegółowy nr 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021 – 2030	Priorytet V: Warunki życia i ochrona socjalna.
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030	Priorytet I: Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, Priorytet II: Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu, Priorytet III: Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, Priorytet IV: Instytucje pomocy społecznej oraz podmioty ekonomii społecznej – wsparcie dla osób i rodzin, Priorytet V: Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, oraz wsparcie integracji na rynku pracy.
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku, Ekonomia Solidarności Społecznej	Obszar IV: Solidarne społeczeństwo
Program Dostępność Plus 2018 – 2025	Obszar: Architektura Obszar: Koordynacja Obszar: Cyfryzacja

<p>Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność</p>	<p><u>Obszary dotyczące ogółu osób starszych:</u> Obszar I: Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie. Obszar V: Zwiększenie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych. Obszar VI: Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej,</p> <p><u>Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnich osób starszych:</u> Obszar I: Zmniejszenie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnich osób starszych. Obszar III: Sieć usług środowiskowych i instytucjonalnych udzielanych niesamodzielnym osobom starszym.</p>
<p>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.</p>	<p>Cel szczegółowy IV: Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.</p>
<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności</p>	<p>Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „worksafe rate”</p>
<p>Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030</p>	<p>Cel główny I: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb. Cel szczegółowy: udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.</p>
Poziom regionalny	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet
<p>Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2030</p>	<p>Cel strategiczny 2.6: wyłączenie społeczne 2.6.1. Działania zmierzające do zmniejszenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie, 2.6.2. Aktywizacja społeczna, 2.6.5. Wspieranie rodzin i system pieczy</p>

	zastępczej,.
Wojewódzki Program Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2030	Cel operacyjny 1: Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień, Cel operacyjny 6: Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
Samorząd Dla Rodziny Wojewódzki Program Wspierania Rodziny I Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-20230	Cel główny: Wzmocnienie funkcjonowania Rodziny I Systemu Pieczy Zastępczej.
Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2016-2023	Cel operacyjny I: Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego w województwie, Cel operacyjny II: Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, Cel operacyjny III: Zwiększanie i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej dla seniorów.
Poziom lokalny	
Nazwa dokumentu strategicznego	cel / obszar / priorytet
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim 2016-2022	Cel strategiczny 2: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, Cel strategiczny 3: Poprawa warunków funkcjonowania rodzin, Cel strategiczny 4: Tworzenie warunków dla lepszego zaspokajania potrzeb osób starszych oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Cel strategiczny 5 : Rozwijanie systemu profilaktyki i przeciwdziałania problemu przemocy i uzależnień.
Strategia Rozwoju Gminy Radymno 2022-2030	Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Radymno na lata 2023-2027	Cel główny: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Radymno.
Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radymno na lata 2021-2023	Cel główny: Wsparcie rodzin sprzyjające prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

<p>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Radymno na lata 2022-2023</p>	<p>Zadanie 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz zagrożonych uzależnieniem.</p>
--	--

Metodologia pracy nad dokumentem

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wykorzystano następujące metody pozyskiwania danych;

1. DESK RESEARCH – podstawą tej metody są dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne. Część diagnostyczna dokumentu została opracowana w oparciu analizę danych zastanych, pochodzących z określonych źródeł tj.: Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Radymnie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie, Zespół Interdyscyplinarny w Radymnie, Komisariatu Policji w Radymnie, Gminnej komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radymnie.
2. BADANIA ANKIETOWE – element partycypacji społecznej, uwzględnienie udziału mieszkańców w procesie tworzenia strategii. Badanie opinii publicznej oparte o kwestionariusz ankietowy, w którym mieszkańcy Gminy Radymno pytani byli o ogólne warunki życia i dotyczące ich problemy społeczne – zostało wypełnionych 123 ankiety.

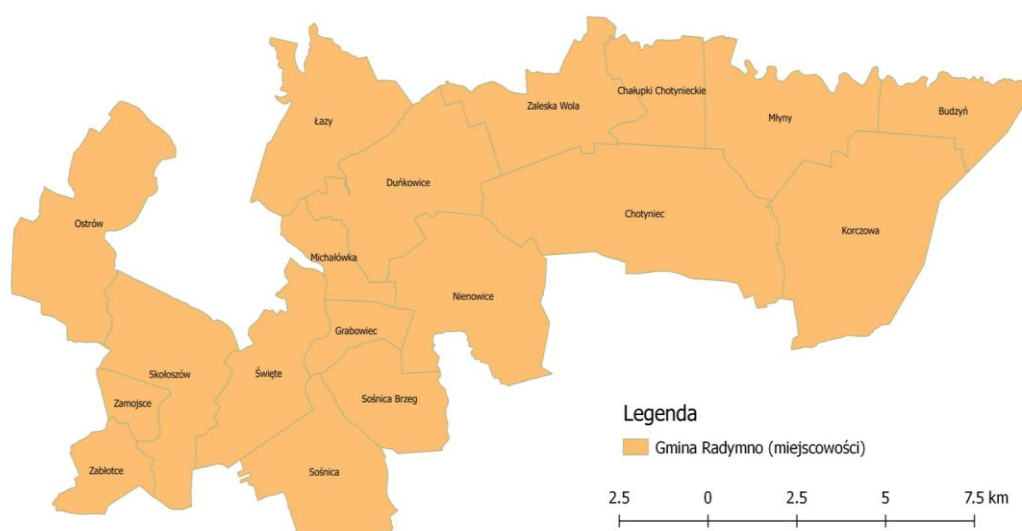
2. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Radymno

1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Radymno

Gmina Radymno położona jest w południowo-wschodniej Polsce, w województwie podkarpackim, w powiecie jarosławskim. Obszar gminy zajmuje 18 218 ha. Powierzchnia gminy stanowi 17,7% powierzchni powiatu jarosławskiego. W skład gminy wchodzi 19 miejscowości: Budzyń, Chałupki Chotyńskie, Chotyń, Duńkowice, Grabowiec, Korczowa, Łazy, Michałówka, Młyny, Nienowice, Ostrów, Piaski, Skołoszów, Sośnica, Sośnica- Brzeg, Święte, Zabłotce, Zaleska Wola, Zamojsce.

Mapa 1. Podział administracyjny Gminy

Źródło: opracowanie własne

Struktura demograficzna

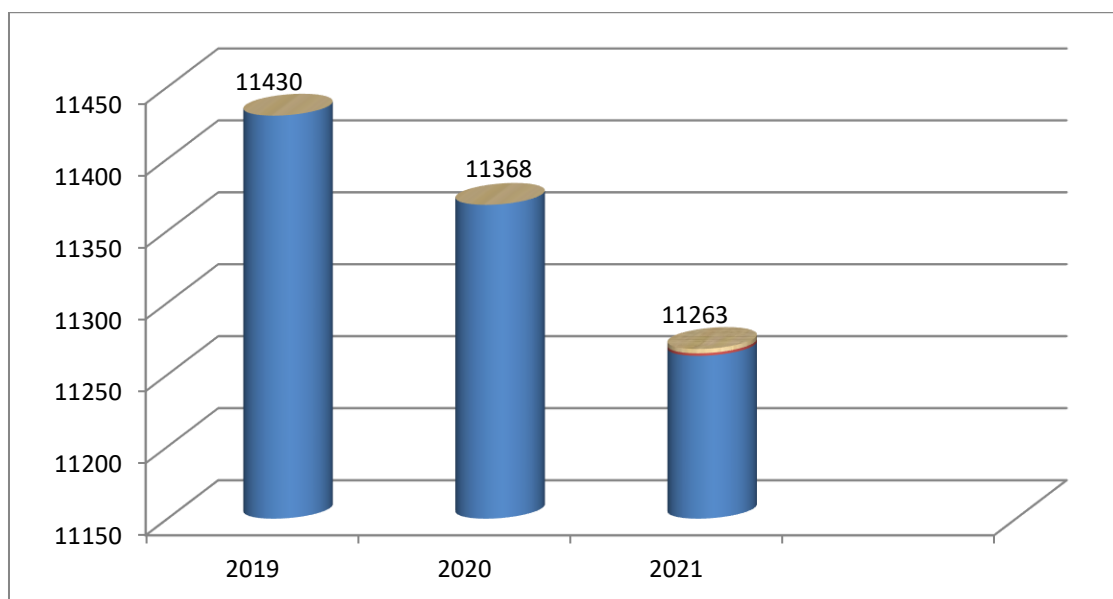
Wiedza o mieszkańcach i szczegółowa diagnoza aktualnej sytuacji demograficznej w gminie jest wyznacznikiem przyszłych dokumentów polityki społecznej, jakie muszą powstać na wymienionym obszarze. Tylko profesjonalna diagnoza zasobów ludzkich pozwala określić rozwój kapitału ludzkiego i w przyszłości pomoże osiągnąć wyższy stopień zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego.

Zmiany w strukturze ludności wg wieku kształtowane są przez liczbę urodzeń, liczbę zgonów oraz migracje. Społeczność dzieli się więc na różne grupy wiekowe, aby ocenić zmiany w jej strukturze. W niniejszym opracowaniu, mieszkańcy gminy zostali podzieleni na ekonomiczne grupy wiekowe, dzielące mieszkańców wg wieku ich aktywności zawodowej oraz osoby powyżej 85 roku życia.

Znajomość liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, czyli wchodzącym na rynek pracy oraz w wieku poprodukcyjnym jest nierozłączna w analizie popytu i podaży na rynku pracy.

Według danych statystycznych liczba mieszkańców w latach 2019 – 2021 roku uległa zmniejszeniu – co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Radymno (2019 - 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Wg podziału administracyjnego gminy, w Skołoszowie mieszkało 13,81% ludności gminy, a w Ostrowie 13,76% ludności gminy. Są to zatem największe miejscowości w gminie wg liczby mieszkańców. Pozostałe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Radymno wg miejsca zamieszkania (2019 - 2021)

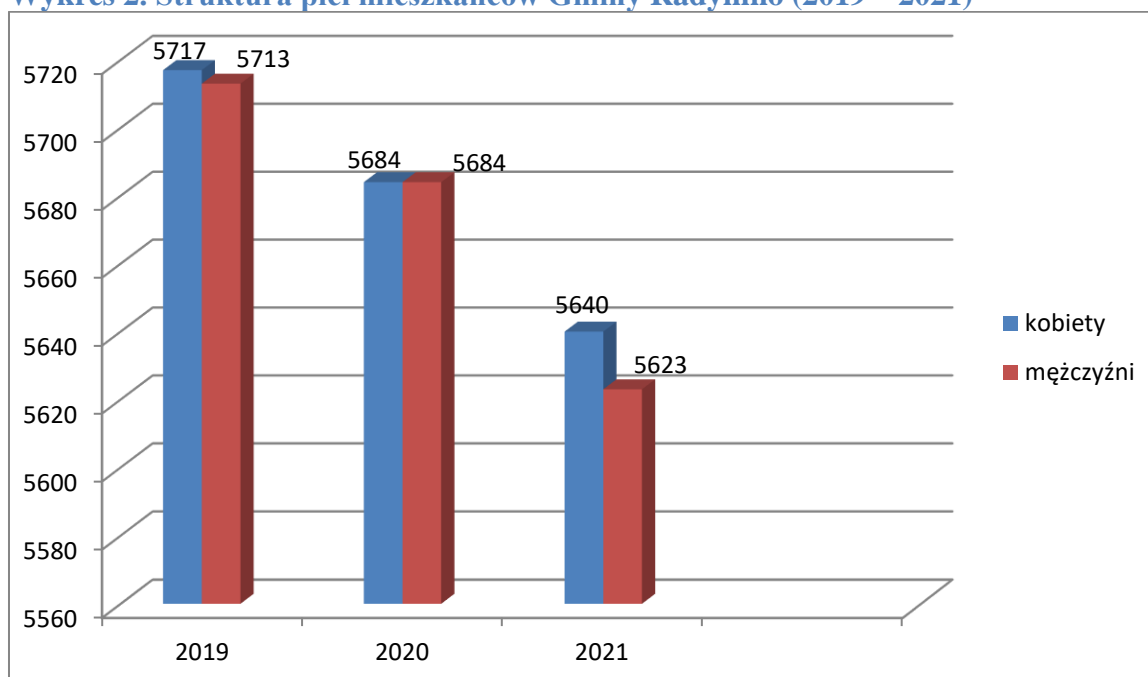
Miejscowość	l. ludności			% do ogółu
	2019r.,	2020r.,	2021r.,	
Budzyń	169	164	166	1,47
Chałupki Chotyńskie	6	6	7	0,06
Chotyńiec	737	738	722	6,45
Duńkowice	803	803	803	7,07
Grabowiec	113	115	116	3,95
Korczoza	597	595	573	5,18
Łazy (+Moszczany DPS)	893+114	879+116	878+106	8,77
Michałówka	306	304	309	2,70
Młyny	275	261	253	2,32
Nienowice	655	644	630	5,67
Ostrów	1571	1560	1555	13,76
Piaski	192	193	185	1,68
Skołoszów	1562	1578	1563	13,81
Sośnica (+DPS)	1437	1421	1418	12,55
Sośnica-Brzeg	156	154	150	4,29
Święte	1054	1050	1050	9,36
Zabłotce	403	404	395	3,53

Zaleska Wola	164	160	162	1,43
Zamojsce	223	223	222	1,96
Łącznie	11 430	11 368	11 263	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Struktura płci wykazała niewielką przewagę kobiet nad mężczyznami.

Wykres 2. Struktura płci mieszkańców Gminy Radymno (2019 – 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno i GUS.

Struktura mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych.

Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 18 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 60 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 65 roku życia i wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Z danych statystycznych wynika, że z ogólnej liczby mieszkańców gminy, w latach 2019-2021 liczba osób w każdej kategorii wiekowej nieznacznie uległa zmniejszeniu. Zmniejszenie to spowodowane jest malejącą liczbą mieszkańców gminy jak również ujemnym przyrostem naturalnym oraz większą liczbą zgonów spowodowaną częściowo pandemią COVID. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym większość stanowią kobiety. Wyżej opisane tendencje są charakterystyczne dla miejscowości starzejących się

demograficznie. Ta informacja jest zatem istotna dla kształtowania się polityki społecznej w Gminie Radymno. Dokładne dane zostały podane w poniższej tabelce.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Radymno (2019 - 2021)

Rok	w wieku przedprodukcyjnym			w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym		
	2019r.,	2020r.,	2021r.,	2019r.,	2020 r.,	2021 r.,	2019r.,	2020 r.,	2021 r.,
Liczba ludności ogółem	2 192	2 172	2 145	7 111	7 069	7 001	2 127	2 127	2 117
Kobiety	1 030	1 019	1 009	3 278	3 264	3 234	1 409	1 401	1 397
Mężczyźni	1 215	1 153	1 136	3 833	3 805	3 767	718	726	720

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno i GUS.

Mieszkańcy gminy w wieku powyżej 85 roku życia.

Zjawisko starzenia się ludności będzie się pogłębiać, dlatego też należy podejmować działania mające na celu pomoc osobom w wieku sędziwym w ich życiu codziennym, w ich integracji ze społeczeństwem, jak również podejmować inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie ich marginalizacji. W gminie wzrasta liczba osób będących w wieku powyżej 85 roku życia.

Tabela 4. Mieszkańcy Gminy Radymno w wieku powyżej 85 roku życia (2019 - 2021)

Rok	2019		2020		2021	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
	112	0,98	150	1,32	188	1,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

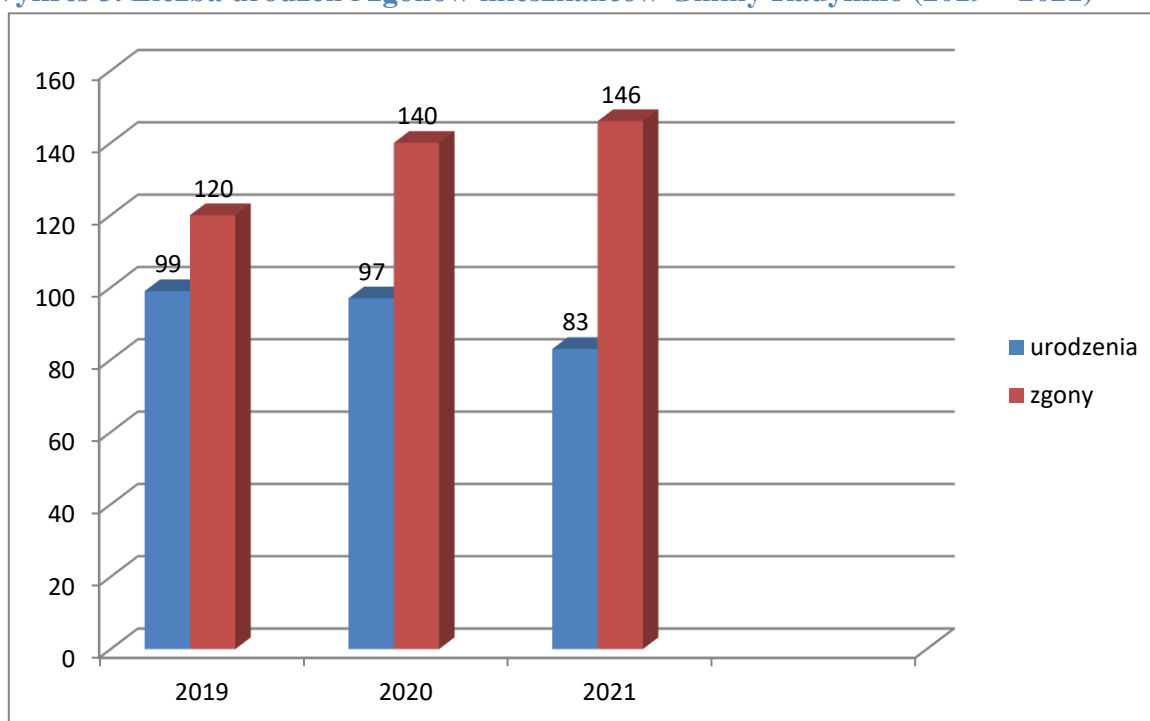
Urodzenia, zgony, przyrost naturalny.

Ważnym zagadnieniem w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna zatem uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną. Powinna również zwracać

uwagę na problemy, dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego jak również uwzględniać uwarunkowania rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na seniorów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny. Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Radymno na przestrzeni lat 2019-2021 przedstawia poniższy wykres z którego wynika, że w latach 2019-2021 w Gminie Radymno był ujemny przyrost naturalny.

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów mieszkańców Gminy Radymno (2019 – 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Tabela 5. Liczba urodzeń i zgonów mieszkańców oraz przyrost naturalny Gminy Radymno (2019 – 2021)

Rok	2019	2020	2021
urodzenia	99	97	83
zgony	120	140	146
Przyrost naturalny	-21	-43	-63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Migracje.

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. Fakt przybycia (tj. zameldowania) do danej jednostki administracyjnej w celu zamieszkania określa się mianem napływu migracyjnego (wędrownego), wyjazdu - w celu zamieszkania w innej jednostce - mianem odpływu migracyjnego (wędrownego). Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań.

Tabela 6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Radymno (2019-2021)

Rok	zameldowania w ruchu wewnętrznym	zameldowania z zagranicy	wymeldowania w ruchu wewnętrznym	wymeldowania za granicę	saldo migracji wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
2019	233	0	305	3	-72	-3
2020	205	0	265	2	-60	-2
2021	199	0	306	1	-107	-1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

2.2. Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Na terenie Gminy Radymno zlokalizowanych jest 9 szkół podstawowych, w skład których wchodzi oddziały przedszkolne. Na terenie gminy funkcjonuje 1 przedszkole niepubliczne. Szkoły Podstawowe znajdują się w miejscowościach: Korczowa, Łazy, Nienowice, Ostrów, Skołoszów, Sośnica, Święte, Chotyńiec, Duńkowice. Oprócz tego dzieci z terenu Gminy

Radymno uczęszczają do Przedszkola Samorządowego w Radymnie (miasto) oraz do Przedszkola Niepublicznego w Sośnicy. Łączna liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych w roku szkolny 2019/2020 wynosiła: 286, w roku szkolnym 2020/2021 wynosiła: 291.

W gminie znajduje się 9 szkół podstawowych, w których uczyło się w roku szkolnym 2019/2020 – 820 uczniów, w roku szkolny 2020/2021 uczyło się 805 uczniów.

Tabela 7. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021

Nazwa szkoły	Rok szkolny 2019/2020	Rok szkolny 2020/2021
	Liczba uczniów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Korczowej	67	60
Szkoła Podstawowa w Łazach	67	60
Szkoła Podstawowa w Nienowicach	75	76
Szkoła Podstawowa w Ostrowie	103	103
Szkoła Podstawowa w Skołoszowie	149	145
Szkoła Podstawowa w Sośnicy	95	93
Szkoła Podstawowa w Świętem	92	98
Szkoła Podstawowa w Chotyńcu	56	51
Szkoła Podstawowa w Duńkowicach	116	119
Razem:	820	805

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Istotnym elementem w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych jest świetlica szkolna. Podstawą funkcjonowania świetlicy szkolnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. W ustawie wymienione są statutowe zadania szkoły, z których wynika, że szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania ze świetlicy. Świetlica szkolna jest integralną częścią szkoły przeznaczoną dla uczniów nie tylko klas młodszych, ale przede wszystkim dla uczniów pozbawionych opieki rodziców w czasie ich pracy zawodowej. Prowadzi zorganizowaną działalność opiekuńczo - wychowawczą w celu racjonalnego wykorzystania czasu wolnego wychowanków.

W placówkach na terenie gminy organizowane są zajęcia świetlicowe wg potrzeb dzieci w 10 świetlicach. Ze świetlic szkolnych korzysta ponad 250 dzieci.

Tabela 8. Liczba świetlic szkolnych na terenie Gminy Radymno.

Nazwa szkoły	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych w świetlicy w 2019 r.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych w świetlicy w 2020 r	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych w świetlicy w 2021 r
Szkoła Podstawowa w Korczowej	12	34	20
Szkoła Podstawowa w Korczowej- budynek w Młynach	19	0	16
Szkoła Podstawowa w Łazach	14	14	9
Szkoła Podstawowa w Nienowicach	29	32	42
Szkoła Podstawowa w Ostrowie	25	25	25
Szkoła Podstawowa w Skołoszowie	46	57	55
Szkoła Podstawowa w Sośnicy	25	25	25
Szkoła Podstawowa w Świętem	21	12	17
Szkoła Podstawowa w Chotyńcu	2	2	2
Szkoła Podstawowa w Duńkowicach	56	55	50
Razem:	249	256	261

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Radymno.

Rola aktywności ruchowej w życiu codziennym szczególnie młodych mieszkańców gmin stale wzrasta, dlatego też zasadnym jest zapewnienie niezbędnych warunków dla realizacji różnych form aktywności ruchowej. Baza sportowo – rekreacyjna na terenie gminy to 7 sal gimnastycznych, 6 boisk sportowych, 11 placów zabaw.

W wymienionych placówkach na terenie gminy organizowane są liczne akcje charytatywne, projekty, programy.

2.3. Zasoby mieszkaniowe

Na terenie Gminy Radymno zlokalizowane są 4 budynki, w których znajdują się lokale komunalne stanowiące własność gminy. Znajdują się one na terenie miejscowości: Duńkowice, Zamojsce, Zaleska Wola i Ostrów. Wszystkie lokale są zajęte.

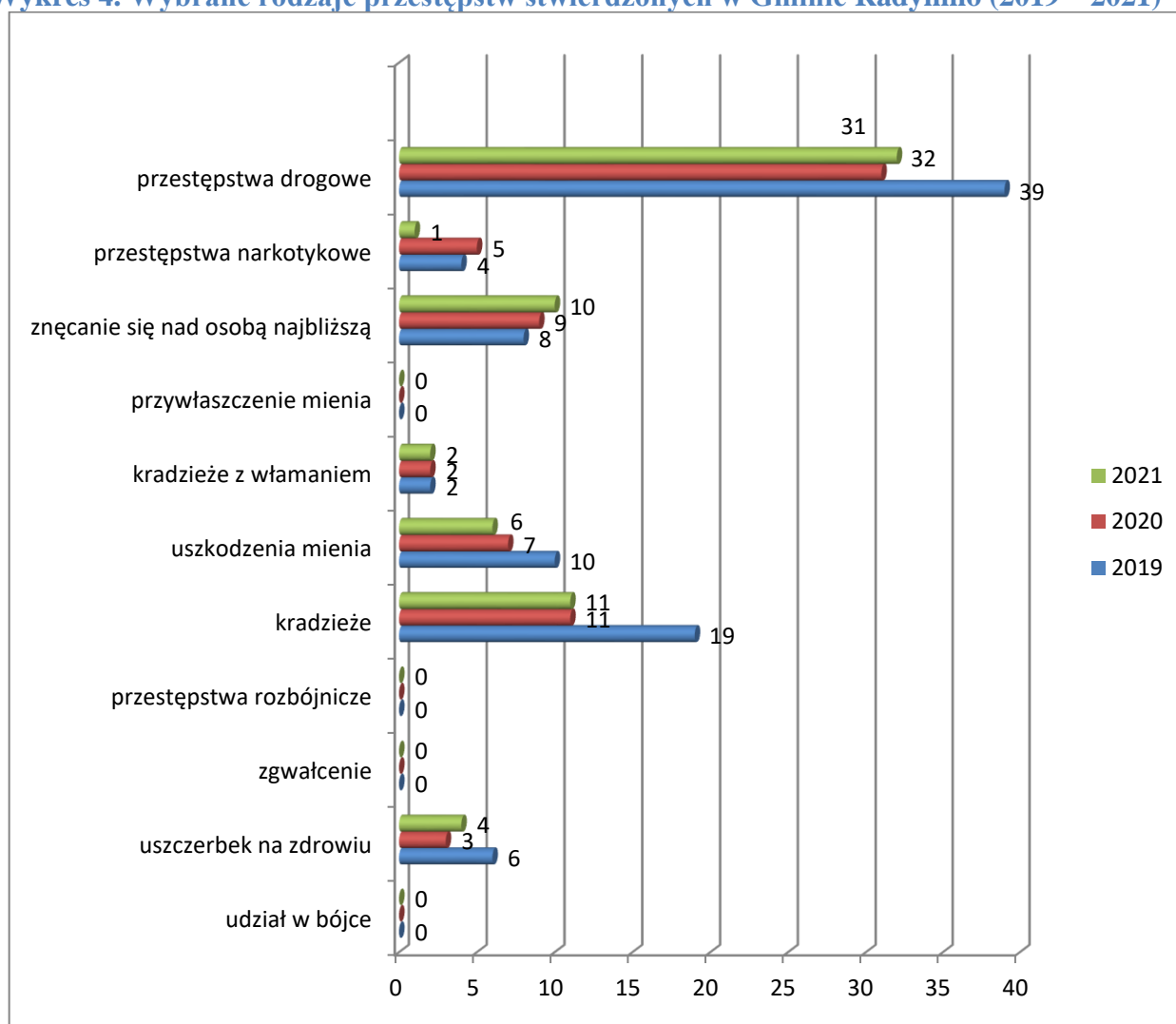

2.4. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych działań podejmowanych przez Policję. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji, podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie odpowiada Komisariat Policji w Radymnie. Wg danych otrzymanych z KP za okres 2019-2021, dotyczących struktury przestępstw oraz wykroczeń na terenie gminy,. Stwierdzono 222 przestępstw kryminalnych oraz 946 wykroczeń. W latach 2019-2021 nie stwierdzono zabójstw, zgwałceń, przypadek przywłaszczenia mienia oraz udziału osoby w bójce lub pobiciu na terenie gminy. Stwierdzono natomiast: 41 kradzieży oraz 6 kradzieży z włamaniem, 102 przestępstw drogowych, 10 przestępstw narkotykowych, 27 przypadków znęcania się nad osobą najbliższą, 13 przypadków uszczerbku na zdrowiu, 23 przypadków uszkodzenia mienia.

Wykres 4. Wybrane rodzaje przestępstw stwierdzonych w Gminie Radymno (2019 – 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP Radymno

Najwięcej wykroczeń zarejestrowano przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji tj. 470 przypadków. Odnotowano również 270 wykroczeń przeciwko porządkowi spokojowi publicznemu.

Tabela 9. Wybrane rodzaje wykroczeń zaistniałych na terenie Gminy Radymno (2019-2021).

Wykroczenia	Liczba		
	2019	2020	2021
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	51	83	136
Przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	0	0	0

Przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	0	0	0
Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	201	158	111
Przeciwko zdrowiu	0	0	0
Przeciwko mieniu	63	52	33
Przeciwko obyczajności publicznej	20	15	0
Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	11	10	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP

2.5. Bezrobocie

Poczucie bezpieczeństwa i stabilizacja każdej rodziny zależy przede wszystkim od pozycji na rynku pracy dorosłych jej członków oraz od warunków materialnych tej rodziny.

Dane dotyczące powyższego rozdziału pochodzą z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu i zostały podzielone wg kategorii klientów PUP zarejestrowanych w latach 2019-2021 zamieszkałych na terenie Gminy Radymno.

Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu zamieszkałych terenie Gminy Radymno (2019-2021).

Rok	2019			2020			2021		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Osoby bezrobotne	424	220	204	534	295	239	485	256	229

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

2.6. Przemoc domowa

Przemoc domowa jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej – *przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*

- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawiać się na każdym etapie związku - nawet po wielu wspólnie przeżytych latach. Podejmowano wiele prób zdefiniowania przemocy. Powszechnie uważa się, że przemoc domowa to zamierzone działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny - wykorzystujące przewagę sił, naruszające dobra i prawa osobiste, powodujące cierpienia i szkody.

Przemoc to każdy akt godzący w osobistą wolność jednostki, zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z jej wolą.

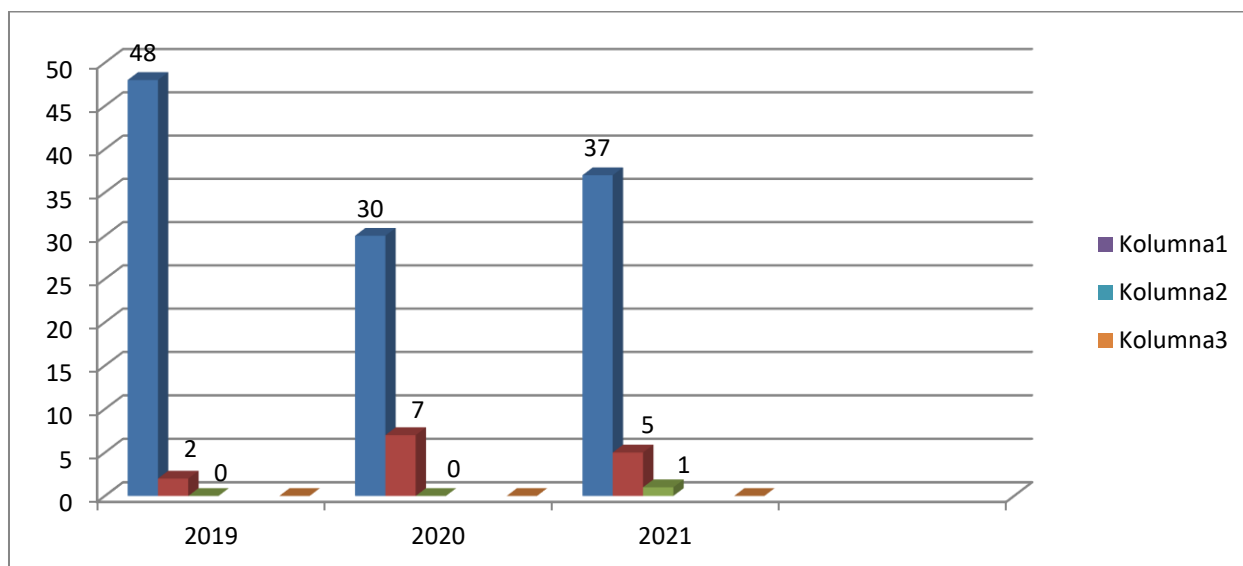
Na przestrzeni lat 2019 – 2021 do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 130 Niebieskich Kart tj. w 2019 roku – 50, w 2020 roku – 37 i w 2021 roku 43. Jak wynika z danych liczba zakładanych Niebieskich Kart uległa nieznacznemu spadkowi. Najwięcej Niebieskich Kart zostało założonych przez Policję. Poniższa tabela oraz wykres pokazują ilość założonych Niebieskich Kart przez poszczególne instytucje.

Tabela 11. Liczba Niebieskich Kart założonych w latach 2019 - 2021

<i>Instytucja wyszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”</i>	<i>Liczba „Niebieskich Kart” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego. w Radymnie</i>		
	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Policja	48	30	37
Pomoc społeczna	2	7	5
Oświata	0	0	1
Ochrona Zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0
RAZEM	50	37	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Radymnie.

Wykres 5. Niebieskie Karty założone przez uprawnione instytucje w latach 2019 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Radymnie.

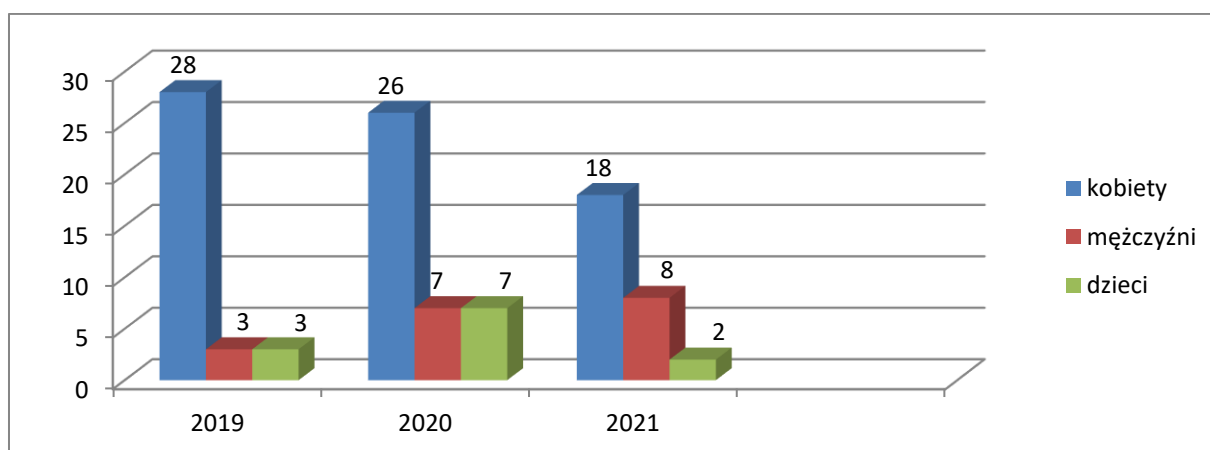
Tabela 12. Liczba zamkniętych Niebieskich Kart w latach 2019 - 2021

Rok	Przesłanka z jakiej została zamknięta Niebieska Karta	
	Ustanie przemocy	Brak zasadności podejmowanych działań
2019	30	0
2020	27	0
2021	27	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Radymnie.

Przemoc silnie wiąże się z płcią: zdecydowaną większość ofiar to kobiety, podczas gdy sprawcami w większości przypadków są w większości mężczyźni. Jednocześnie jako społeczeństwo doświadczamy stopniowego przełamania tabu, jakim jest mówienie o przemocy. Kolejną grupą doświadczającą przemocy są dzieci. Ogółem w latach 2019 – 2021 dotkniętych przemocą było w 2019 roku – 34 osoby, w 2020 roku – 28 osób i w 2021 roku – 28 osób. Poniższy wykres obrazuje liczbę kobiet, mężczyzn i dzieci dotkniętych przemocą.

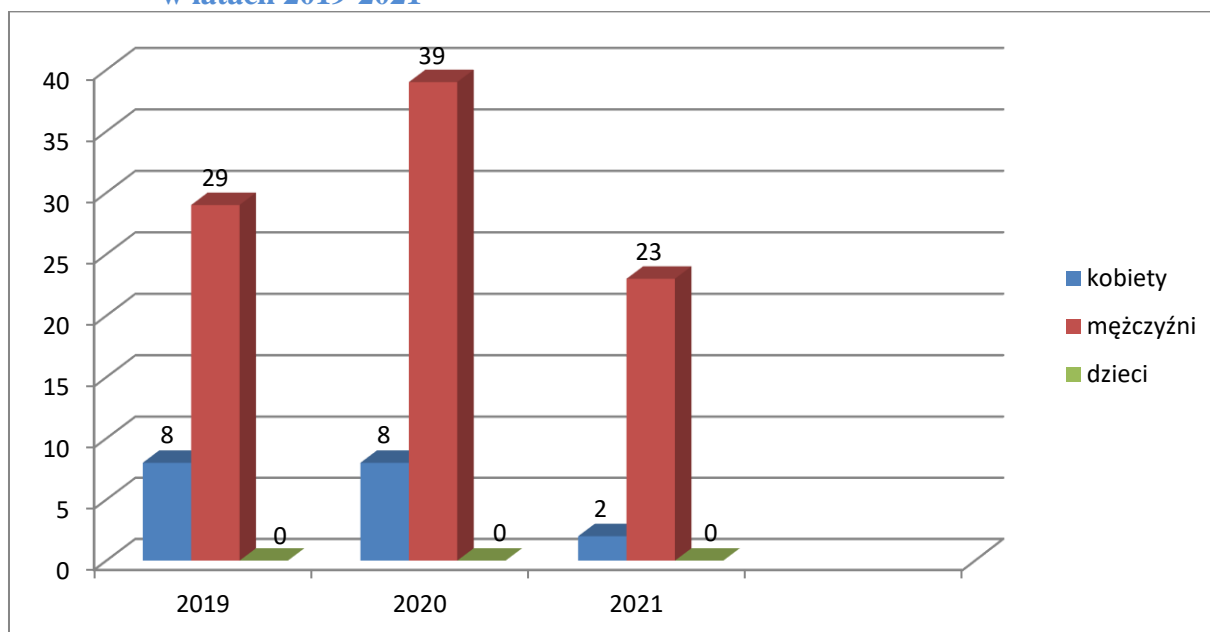
Wykres 6. Liczba osób dotkniętych przemocą w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Radymnie.

Jak wynika ze zgromadzonych danych przez Zespół Interdyscyplinarny odnotowano spadek liczby osób, u których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc. Ogółem w 2019 roku było – 37 osoby, w 2020 roku było – 41 osób oraz w 2021 roku było – 25 osób.

Wykres 7. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Radymnie.

2.7. Uzależnienia

Uzależnienia są psychicznym zaburzeniem zachowania, które w Polsce diagnozuje się na podstawie Międzynarodowej Statystyki Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.

Do uzależnień i zachowań nałogowych zalicza się m.in.: alkoholizm, narkomanię, zaburzenia odżywiania, lekomanię, sieciologizm, pracoholizm, nikotynizm, seksoholizm, hazard itd. Nałogi niszczą człowieka powoli, ale skutecznie. Wyzwolić się od nich jest bardzo trudno. W dobie XXI wieku wyróżnia się też nietypowe nałogi, jak uzależnienie od telefonu komórkowego, uzależnienie od zakupów, uzależnienie od gier komputerowych. Najbardziej rozpowszechnionym nałogiem jest alkoholizm. Z przyjmowaniem alkoholu wiąże się wiele problemów społecznych i zdrowotnych. Nadużywanie alkoholu współwystępuje z różnymi dysfunkcjami życia społecznego, np. z demoralizacją dzieci, zaburzeniami życia rodzinnego, problemami finansowymi, przemocą wobec bliskich, czy problemami z prawem (bójki, kradzieże, rozboje itp.). Alkohol nie tylko przynosi szkody pijącemu, ale też wszystkim w środowisku pijącego, włączając w to nienarodzone jeszcze dziecko, dzieci, dorosłych członków rodziny, a także ofiary przestępstw oraz wypadków drogowych spowodowanych pod wpływem alkoholu. Jak wynika z pozyskanych danych w 2021 roku nieznacznie spadła liczba osób z problemem alkoholowym.

Tabela 13. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Radymno (2019-2021)

	2019	2020	2021
Liczba osób wobec Komisja wystąpiła do sąd z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	26	18	12
Liczba osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	20	13	13
Liczba osób, w stosunku do których Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia	23	19	12
Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi Komisja prowadziła rozmowy	7	5	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radymnie

2.8. Wspieranie rodziny

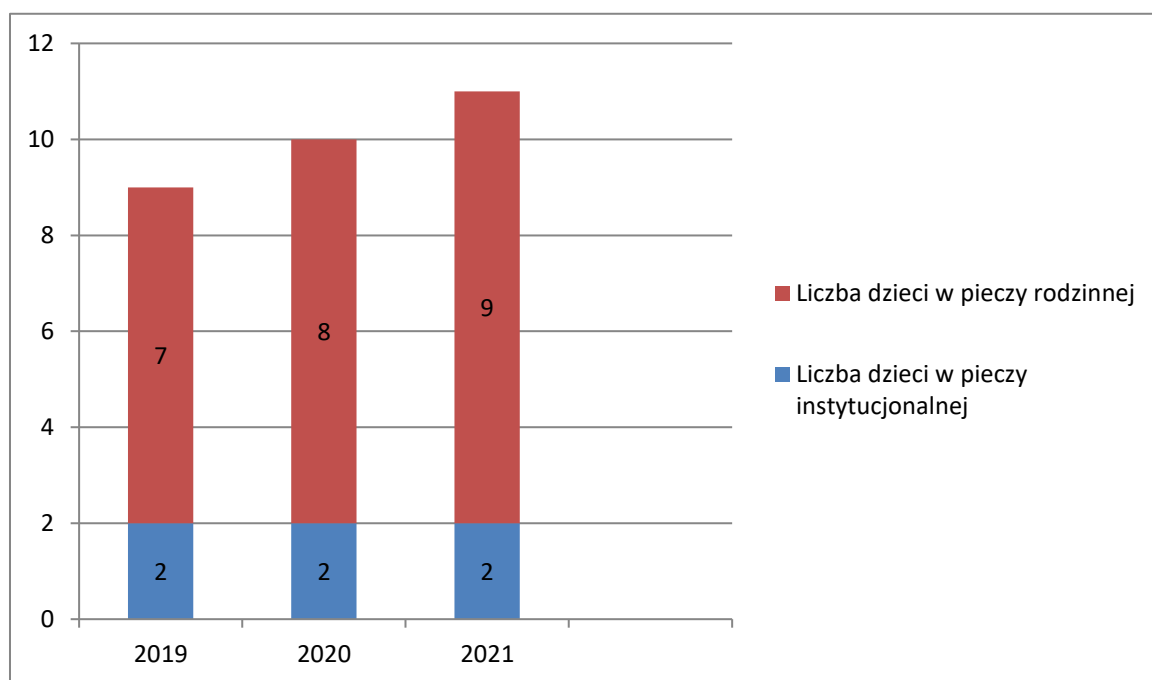
Pieczna zastępcza, to rodzaj wsparcia dziecka udzielany w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecku przez rodziców. Pieczna zastępcza jest sprawowana

w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie godnych i bezpiecznych warunków życia i rozwoju. Umieszczenie dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej ma charakter – mniej lub bardziej – tymczasowy i powinno służyć powrotowi dziecka do jego rodziny. Piecza zastępcza powinna być uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie formą, która pieczę rodzicielską zastępuje z założenia na zawsze. Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Ogółem liczba dzieci w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej – wg stanu na dzień 2019 r. wynosiła 9, w 2020 r.- 10 a w 2021 r.- 11. Nastąpił nieznaczny wzrost liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

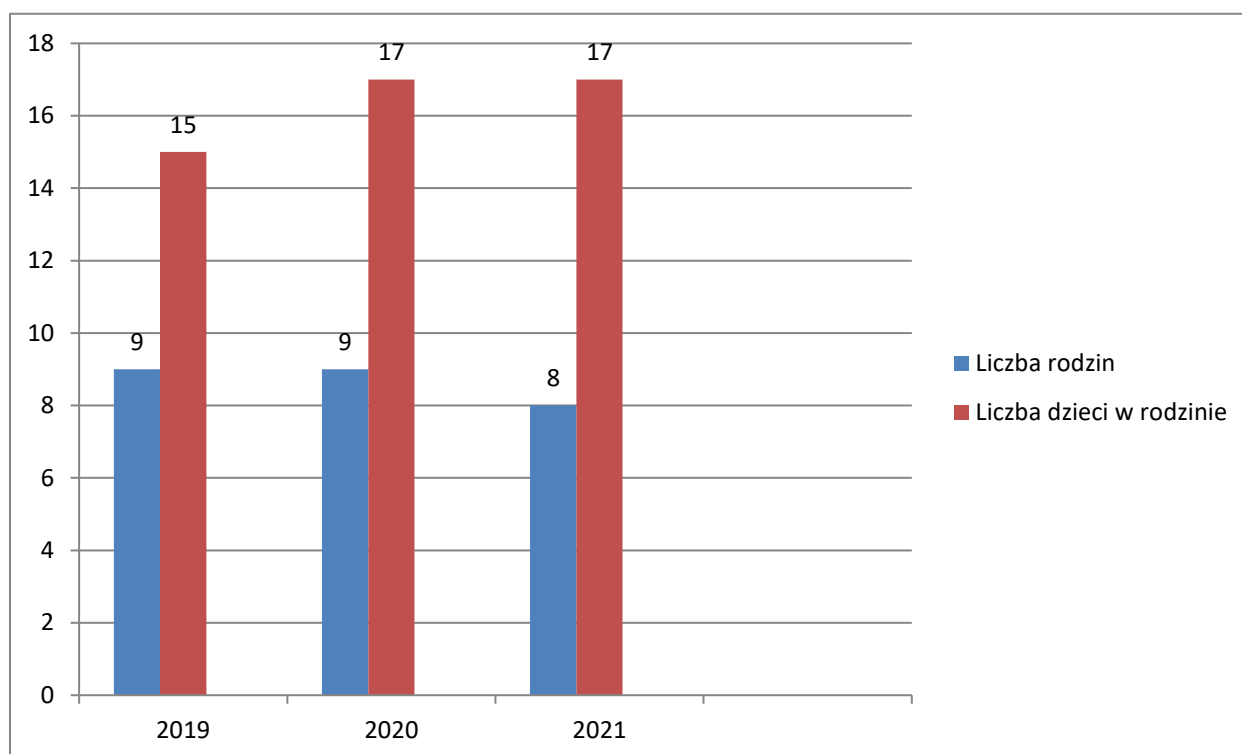
Wykres 8. Liczba dzieci w pieczy zastępczej instytucjonalnej i zastępczej (2019 – 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019-2021 jest na podobnym poziomie. Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (2019 – 2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

2.9. Pomoc społeczna

Sfera biedy to jeden z najistotniejszych problemów, z którymi mierzy się od lat polityka społeczna. Jest to zjawisko o charakterze skomplikowanym i wieloaspektowym, zdeterminowane przyczynami, do których należy bezrobocie, przewlekłe choroby i niepełnosprawność czy uzależnienia. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również na rodziny w których funkcjonują, a także pozostałą społeczność. Ubóstwo rodzi bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od konsekwencji bio-psycho-społecznych ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach dysfunkcyjnych, takich jak np. przestępczość.

Miarą granicy ubóstwa jest kwota (tzw. kryterium dochodowe), uprawniająca do ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, które w latach 2019 – 2021 wynoszą dla osoby samotnej 701 zł, a na osobę w rodzinie 528 zł. Od stycznia 2022 r. kryterium wynosi odpowiednio 776 zł i 600 zł. Na tej podstawie, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art. 7 pkt. 1.

Najczęściej spotykanym problemem – przyczyną ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w latach 2019-2021 było bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Na przełomie lat 2019-2021 nastąpił nieznaczny spadek osób ubiegających się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. W poniższej tabeli przedstawiono jak kształtowały się przyczyny ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej w poszczególnych latach.

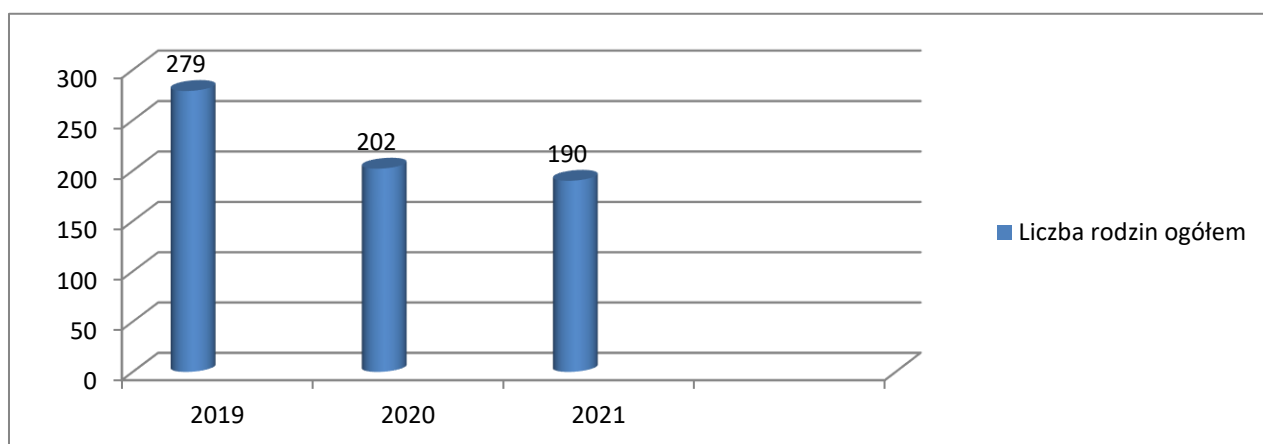
Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Radymno (2019-2021)

Powody przyznania pomocy społecznej	2019 rok	2020 rok	2021 rok
	L. rodzin	L. rodzin	L. rodzin
Ubóstwo	28	19	21
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	1	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	24	20	19
w tym:			
Wielodzietność	7	20	19
Bezrobocie	126	100	94
Niepełnosprawność	91	89	69
Długotrwała lub ciężka choroba	42	40	35
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	16	14	8
w tym:			
Rodziny niepełne	5	3	2
Rodziny wielodzietne	7	5	2
Przemoc w rodzinie	4	3	2
Alkoholizm	14	6	5
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	6	5
Zdarzenie losowe	1	2	4
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Poniższy wykres wskazuje, że w systemie pomocy społecznej w 2019 roku było 279 rodzin. W kolejnych latach nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

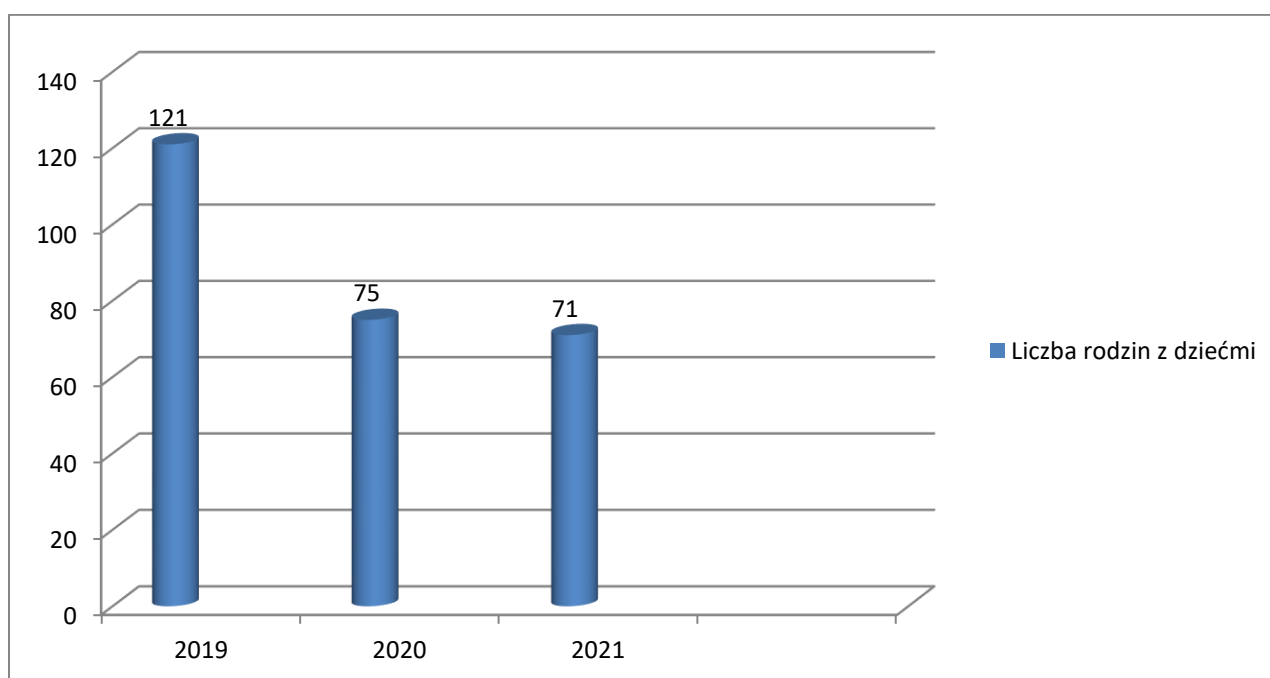
Wykres 10. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną (2019 – 2021)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że liczba rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej w latach 2019-2021 uległa znacznemu spadkowi co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 11. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem z pomocy społecznej (2019 – 2021)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

W ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 z pomocy w 2019 r. w formie: dożywiania dzieci w szkole – pomoc w formie posiłku otrzymało 118 uczniów (udzielono 13 034 świadczeń - posiłków) oraz w formie zasiłku celowego na zakup żywności – pomoc otrzymało 110 rodzin dla 292 osób (udzielono 540 świadczeń), w 2020 r. pomoc w

formie posiłku otrzymało 90 uczniów (udzielono 4 192 świadczeń - posiłków) oraz w formie zasiłku celowego na zakup żywności – pomoc otrzymało 134 rodzin dla 359 osób (udzielono 960 świadczeń) oraz w 2021 r. pomoc w formie posiłku otrzymało 66 uczniów (udzielono 3 059 świadczeń - posiłków) oraz w formie zasiłku celowego na zakup żywności – pomoc otrzymało 111 rodzin dla 316 osób (udzielono 732 świadczenia). Liczba osób korzystających z dożywiania w 2020 r. i 2021 r. uległa zmniejszeniu w stosunku do 2019 r.

Tabela 15. Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkole (2019-2021)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci		
		2019	2020	2021
I	Uczniowie otrzymujący posiłek w szkołach <u>na terenie</u> Gminy Radymno -wyszczególnienie	94	67	47
1.	Szkoła Podstawowa Chotyniec	13	8	4
2.	Szkoła Podstawowa Duńkowice	9	6	5
3.	Szkoła Podstawowa Korczowa	17	13	11
4.	Szkoła Podstawowa Łazy	7	1	0
5.	Szkoła Podstawowa Nienowice	7	6	5
6.	Szkoła Podstawowa Ostrów	4	4	4
7.	Szkoła Podstawowa Skołoszów	18	14	5
8.	Szkoła Podstawowa Sośnica	13	10	1
9.	Szkoła Podstawowa Święte	7	5	6
II	Uczniowie otrzymujący posiłek w szkołach <u>poza terenem</u> Gminy Radymno -wyszczególnienie	24	23	19
Razem: dożywianie I i II		118	90	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS.

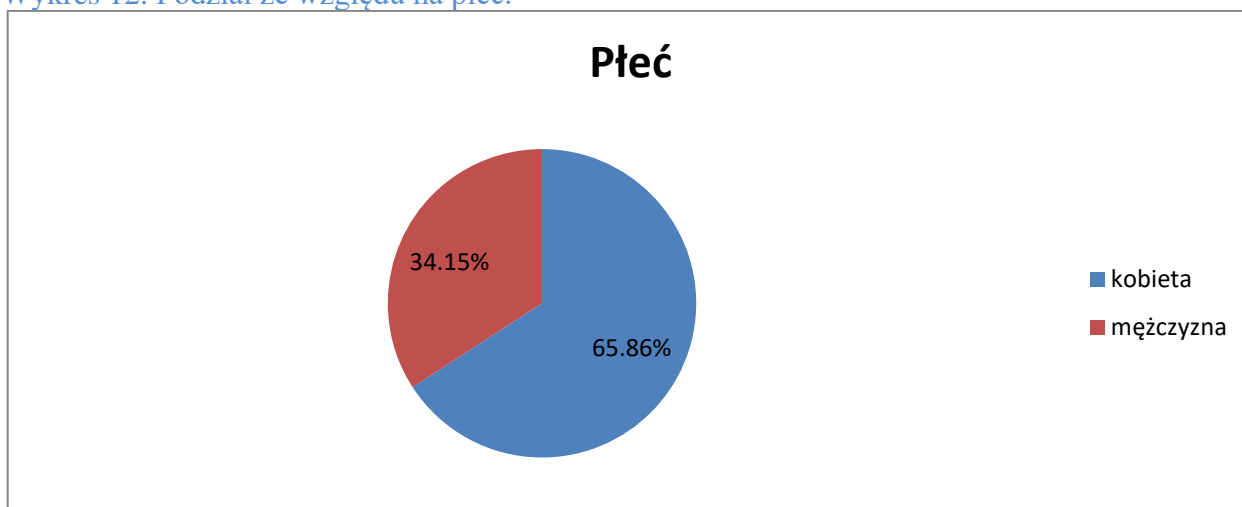
2.10. Analiza badań ankietowych „Problemy społeczne w opinii mieszkańców” przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Radymno

Badania ankietowe przeprowadzone zostały w 2023 roku w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Jarosław posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie

należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków. Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego - pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy. Do analizy przedłożono 123 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono o określenie płci. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

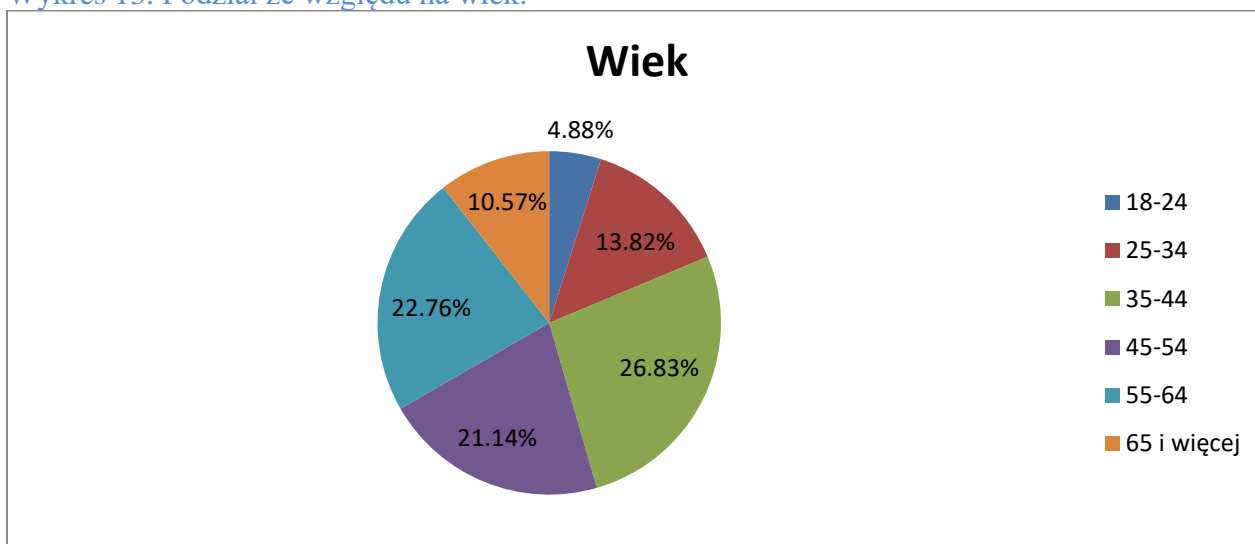
Wykres 12. Podział ze względu na płeć.

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Analizując badania ankietowe: 65,85% stanowią kobiety, natomiast mężczyźni 34,15%.

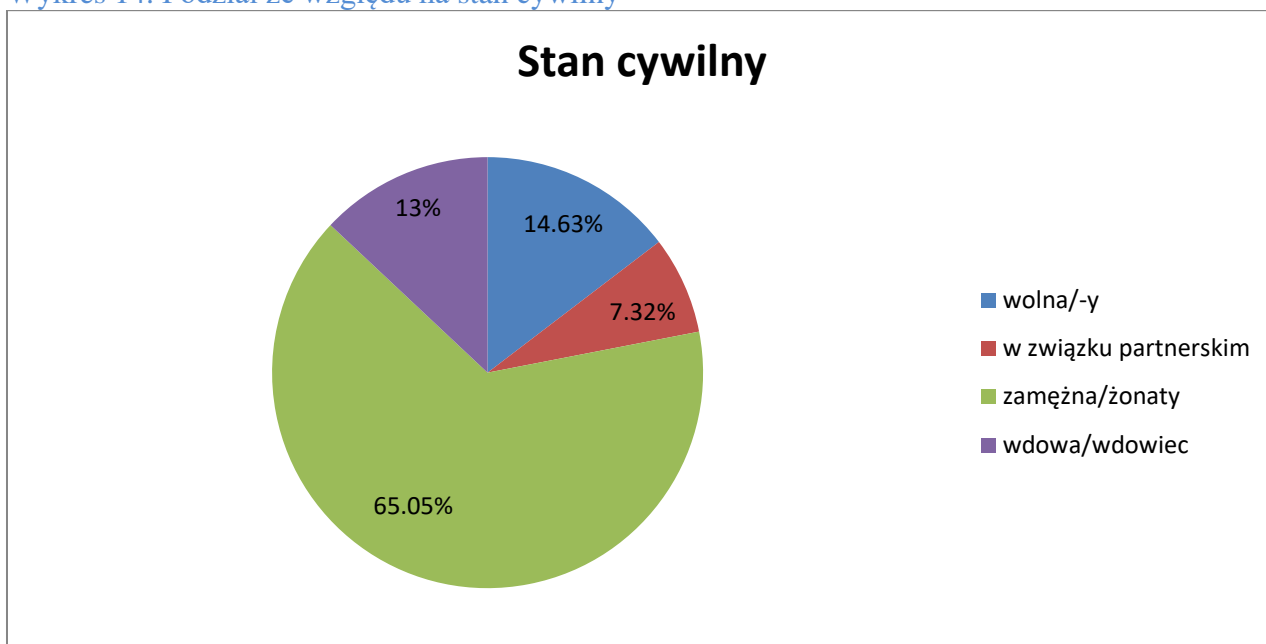
Wykres 13. Podział ze względu na wiek.

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Największą grupę respondentów wśród mieszkańców Gminy Radymno stanowią osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata (tj. 26,83%). Drugą najliczniejszą grupą, były osoby w wieku 55—64 lata (tj.22,76%) Kolejnymi grupami (21,14% badanych) stanowią mieszkańcy w przedziale wiekowym 45-54 oraz 25-34 lata. Osoby w przedziale wiekowym 65 lat i więcej stanowią 10,57%. Najmniej liczną grupą stanowiły osoby młode 18-24 lata, tj. 4,88%. W kolejny pytaniu poproszono o określenie stanu cywilnego.

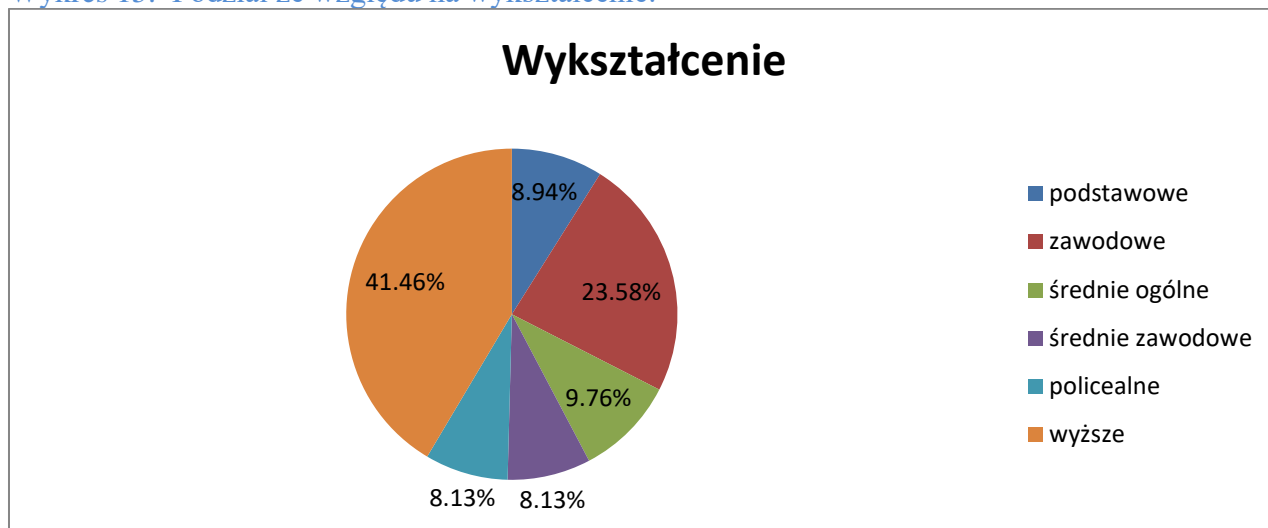
Wykres 14. Podział ze względu na stan cywilny

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Największą grupę badanych stanowią osoby w związku małżeńskim (66,05%). Kolejną grupę stanowią osoby wolne (14,63%), wdowa/wdowiec (13%) natomiast najmniej liczną, stanowią osoby w związku partnerskim tj. 7,32%. W kolejnym pytaniu zadano pytanie o poziom wykształcenia.

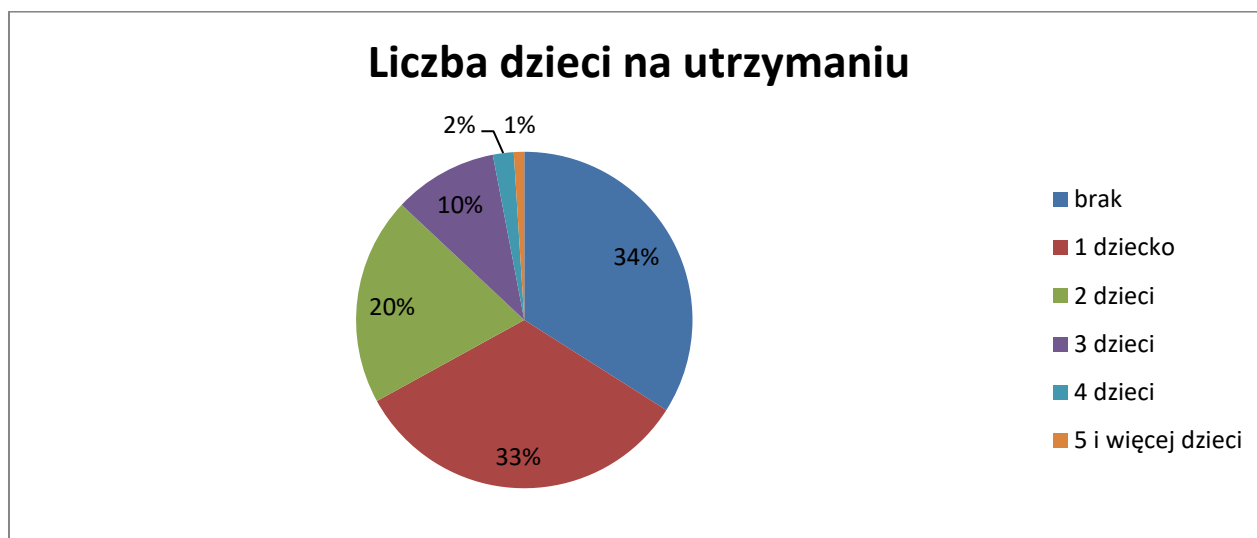
Wykres 15. Podział ze względu na wykształcenie.

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Najwięcej badanych miało wykształcenie wyższe (41,46%), następnie wykształcenie zawodowe (23,58%), kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim oraz zawodowym.

Wykres 16. Podział ze względu na liczbę dzieci na utrzymaniu.

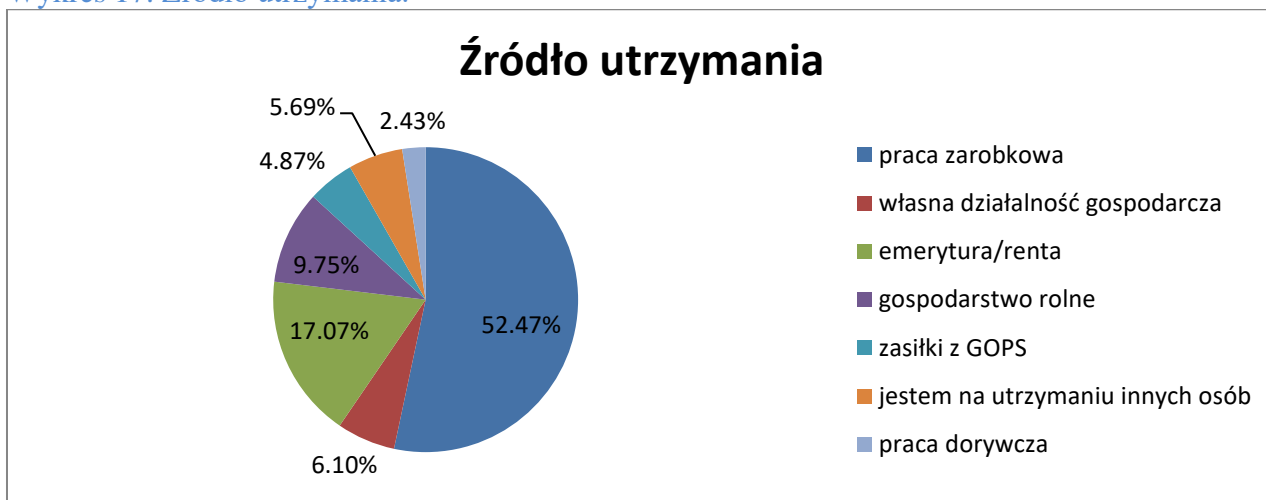
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Wśród respondentów przeważającą liczbę (34%) stanowią osoby niemające na utrzymaniu dzieci. Następną grupą są osoby wychowujące 1 dziecko (33%), kolejną utrzymujące 2-je dzieci (20%), 3-je dzieci (10%). Ostatnią grupę, po 2% i 1% reprezentują osoby mające na utrzymaniu 4-ro dzieci oraz osoby mające 5-ro i więcej dzieci na utrzymaniu.

W kolejnym pytaniu zapytano mieszkańców gminy o źródło utrzymania, wyniki obrazuje poniższy wykres.

Wykres 17. Źródło utrzymania.

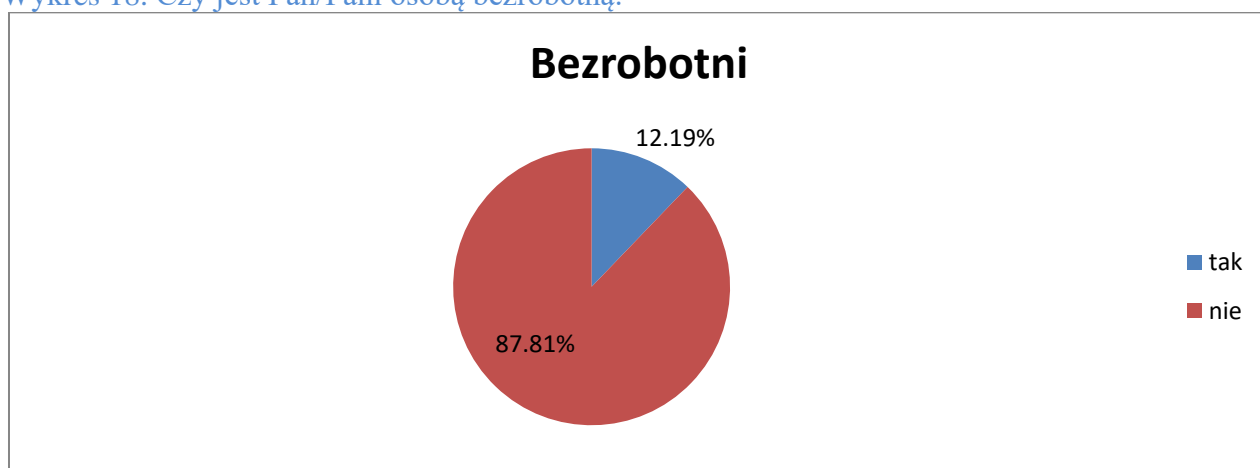

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Wśród ankietowanych mieszkańców gminy największą grupę stanowią osoby utrzymujące się z pracy zarobkowej (na podstawie umowy o pracę, zlecenie, o dzieło – 52,47%). Kolejne objęte badaniem grupy stanowią emeryci/renciści (17,07%), osoby pracujące na gospodarstwie rolnym (9,75%), utrzymujące się z własnej działalności gospodarczej (6,10%), osoby będące na utrzymaniu innych osób (5,69%), utrzymujące się z zasiłków pomocy społecznej (4,87%), z pracy dorywczej (2,43%), ostatnia grupa stanowiąca (1%) to osoby, które nie określiły źródła utrzymania.

W kolejnym pytaniu zapytano badanych czy są osobami bezrobotnymi.

Wykres 18. Czy jest Pan/Pani osobą bezrobotną.

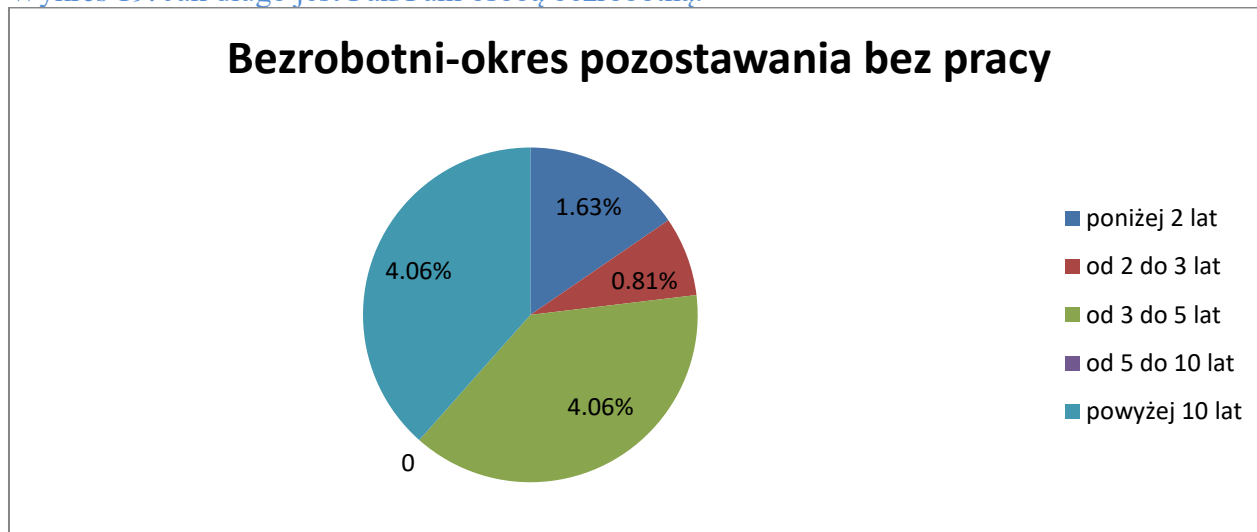

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Wśród ankietowanych mieszkańców gminy, przeważającą liczbę stanowią osoby niebędące osobami bezrobotnymi (87,81%). Osoby bezrobotne stanowią 12,19 %.

W kolejnym pytaniu zapytano osoby, o okres pozostawania bez pracy

Wykres 19. Jak długo jest Pan/Pani osobą bezrobotną.

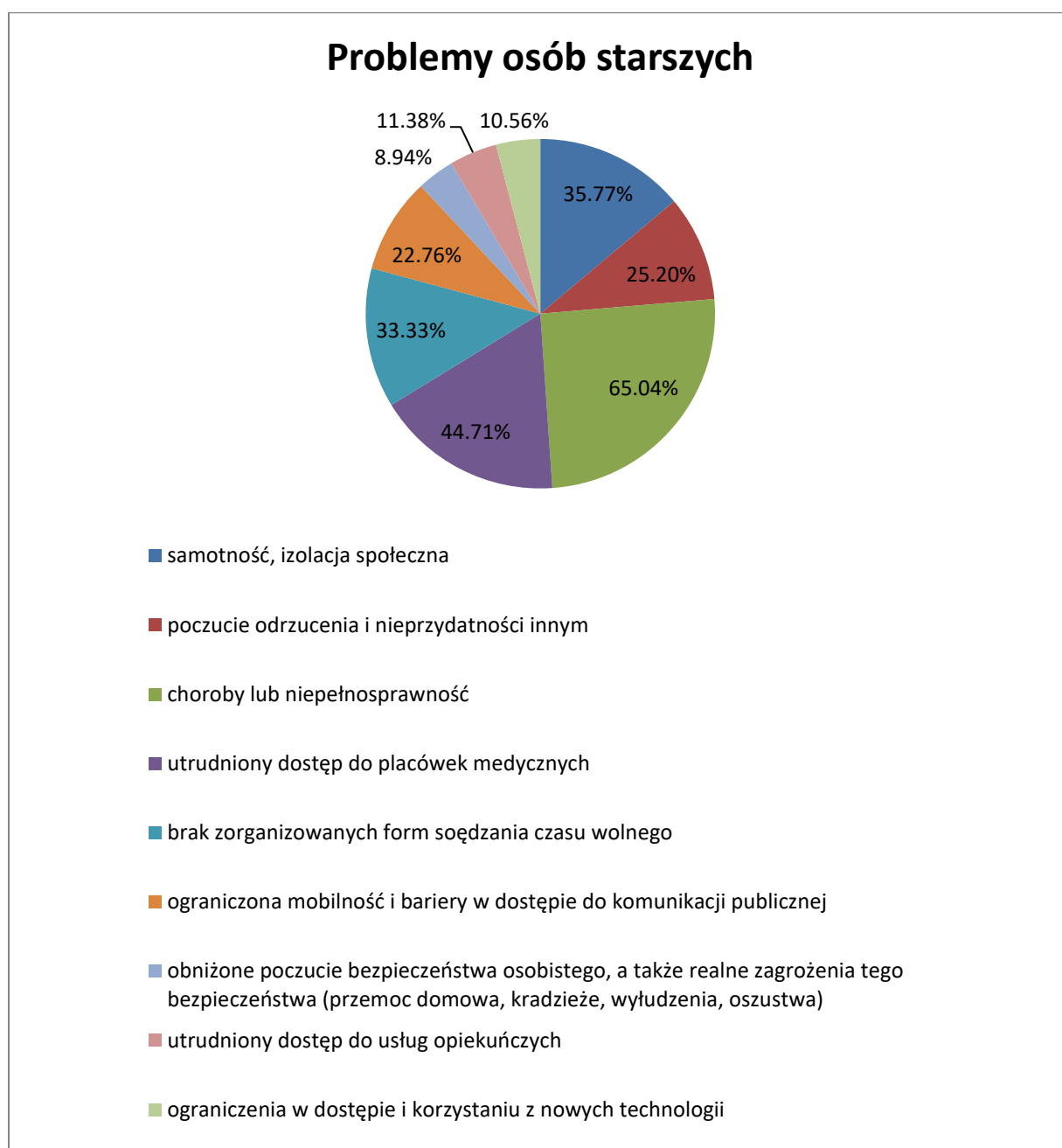

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy powyżej 10 lat (4,06%). Na drugim miejscu są osoby, będące bezrobotnymi w okresie od 3 do 5 lat (4,06%). Kolejno dalej – od 5 do 10 lat (2,44%) i poniżej 2 lat (1,63%) , najmniejszą grupę stanowią osoby pozostające bez pracy od 2 do 3 lat (0,81%).

Analizując problemy społeczne w gminie, w kolejnym pytaniu (wielokrotnego wyboru) zapytano mieszkańców „Jakie problemy Pani/Pana zadaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?”.

Wykres 20. Problemy osób starszych.

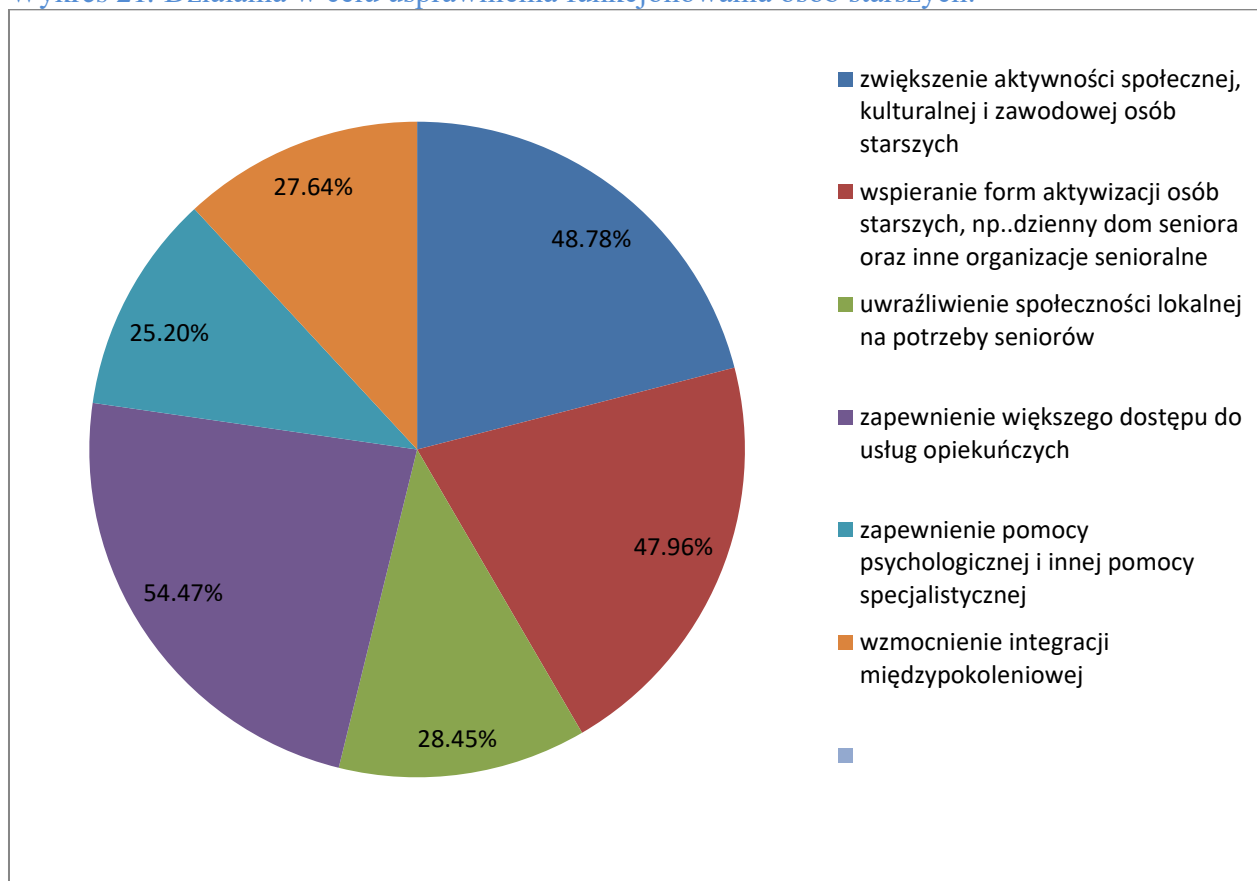
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

W opinii ankietowanych, problemami które najczęściej dotyczą seniorów w gminie to: choroby i niepełnosprawność wieku podeszłego (odpowiedź tę zaznaczano w 65,04% przypadków). Kolejnym często zaznaczanym przez respondentów problemem był utrudniony dostęp do placówek medycznych (44,71%), samotność i izolacja społeczna (zaznaczano w 35,77% przypadków), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (zaznaczano w 33,33% przypadków). Kolejnym zaznaczanym przez respondentów problemem było

poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (25,20%) oraz ograniczona mobilność i bariery w dostępie do komunikacji publicznej (22,76%). Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (11,38%), ograniczenia w dostępie i korzystaniu z nowych technologii (10,56%) natomiast obniżone poczucie bezpieczeństwa osobistego wskazało 8,94% ankietowanych.

Kolejnym pytaniem (wielokrotnego wyboru) zadaniem ankietowanym było „Jakie działania usprawniłyby funkcjonowanie osób starszych w gminie?”.

Wykres 21. Działania w celu usprawnienia funkcjonowania osób starszych.

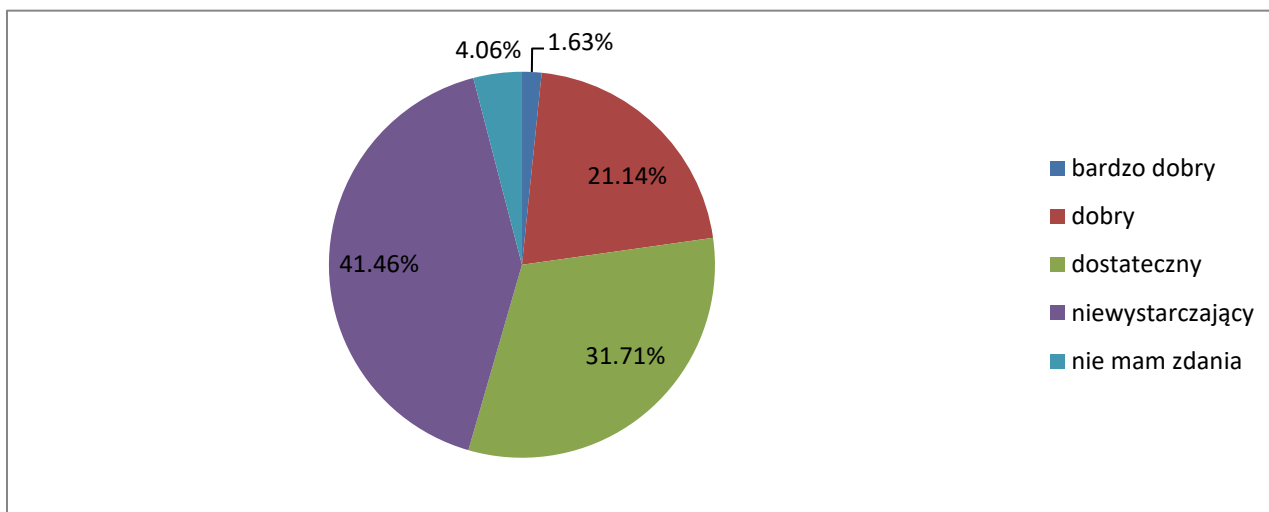
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Według ankietowanych do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci zaliczali większy dostęp do usług opiekuńczych (54,47%). Na podobnym poziomie tj. od 48,78% do 47,96% określili następujące działania: zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych oraz wspieranie form aktywizacji osób starszych (np. dzienny dom seniora, klub seniora). Na działania mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby seniorów wskazało (28,45%)

ankietowanych, na wzmocnienie integracji międzypokoleniowej wskazało (27,64%) oraz na zapewnienie pomocy psychologicznej i innej pomocy specjalistycznej wskazało 25,20% ankietowanych.

Pytanie jedenaste ankiety dotyczyło dostępności do placówek służby zdrowia w Gminie Radymno.

Wykres 22. Dostęp do placówek służby zdrowia.

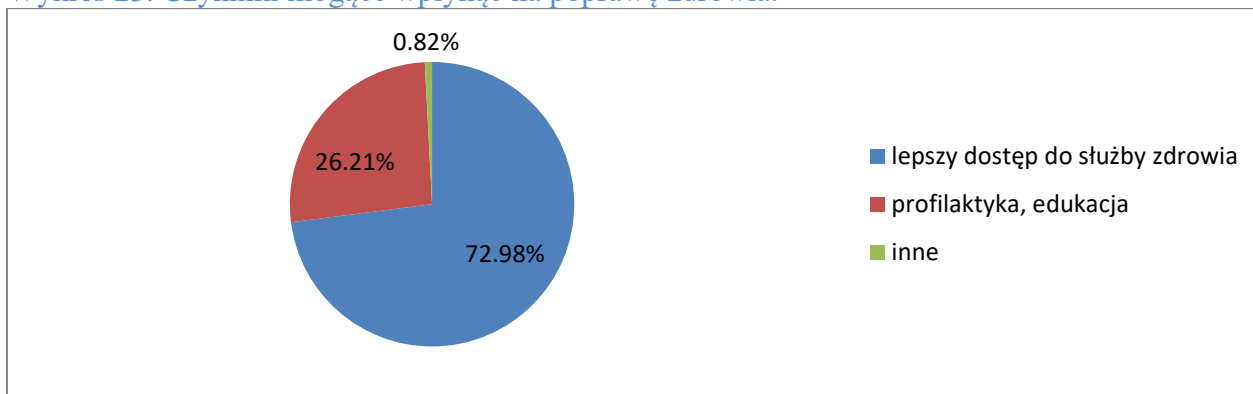

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Zdaniem ankietowanych dostęp do placówek służby zdrowia w gminie jest niewystarczający. Takie zdanie miała część odpowiadających (41,46%). Znacząca część osób uważała, że dostęp jest dostateczny (31,71%). Dla (21,14%) dostępności do placówek służby zdrowia jest dobra.

W pytaniu dwunastym zapytano respondentów „ Co mogłoby wpłynąć na poprawę zdrowia? ”.

Wykres 23. Czynniki mogące wpłynąć na poprawę zdrowia.

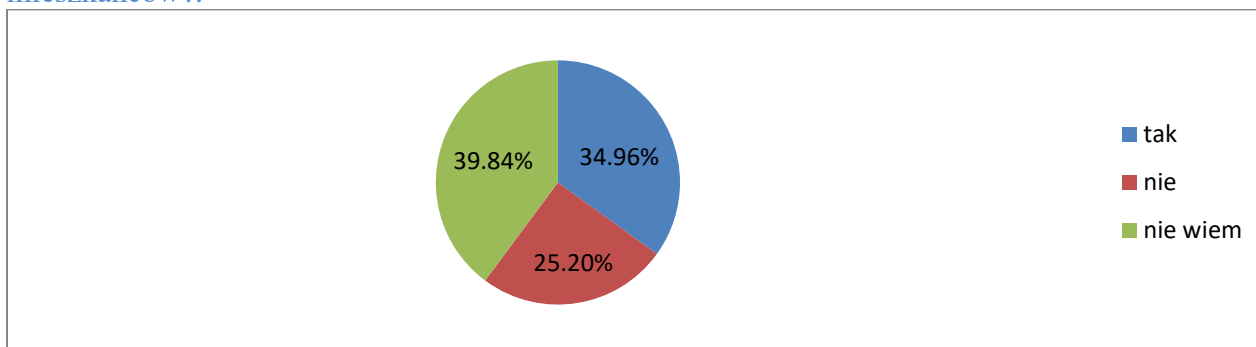

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

W opinii badanych największy wpływ na poprawę zdrowia miałyby lepszy dostęp do służby zdrowia, taką odpowiedź wybrano w (72,98%) przypadków. Na drugim miejscu respondenci wskazali profilaktykę (26,21%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wyrażenie zdania na temat oferty opieki przedszkolnej w gminie.

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.

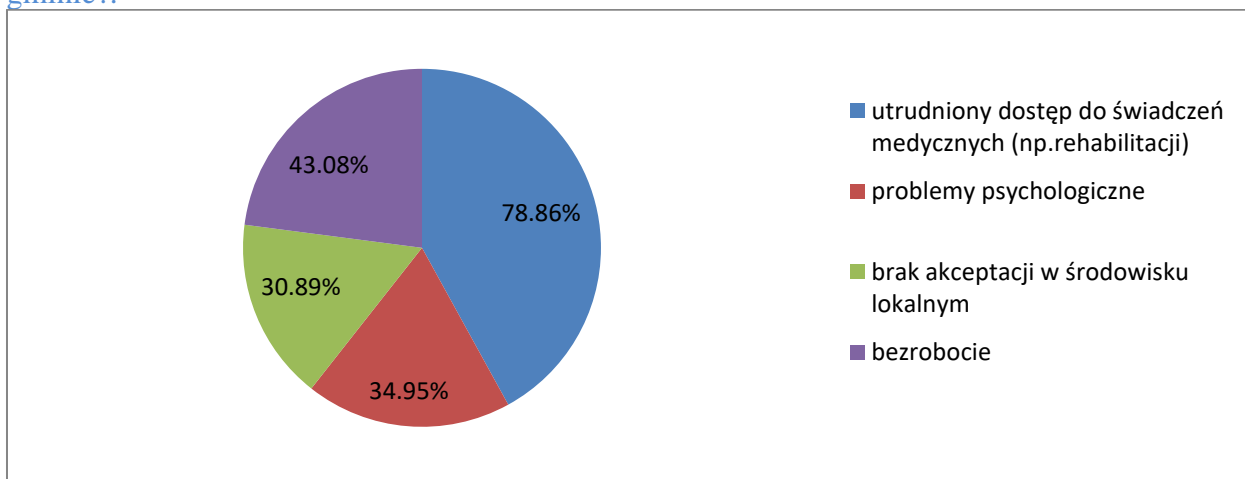

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Najwięcej respondentów (39,84%) nie potrafiło określić czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców. Odpowiedź „tak” padała w (34,96%), natomiast odpowiedź „nie” w (25,20%).

Kolejne pytanie (wielokrotnego wyboru) dot. osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 25. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?.

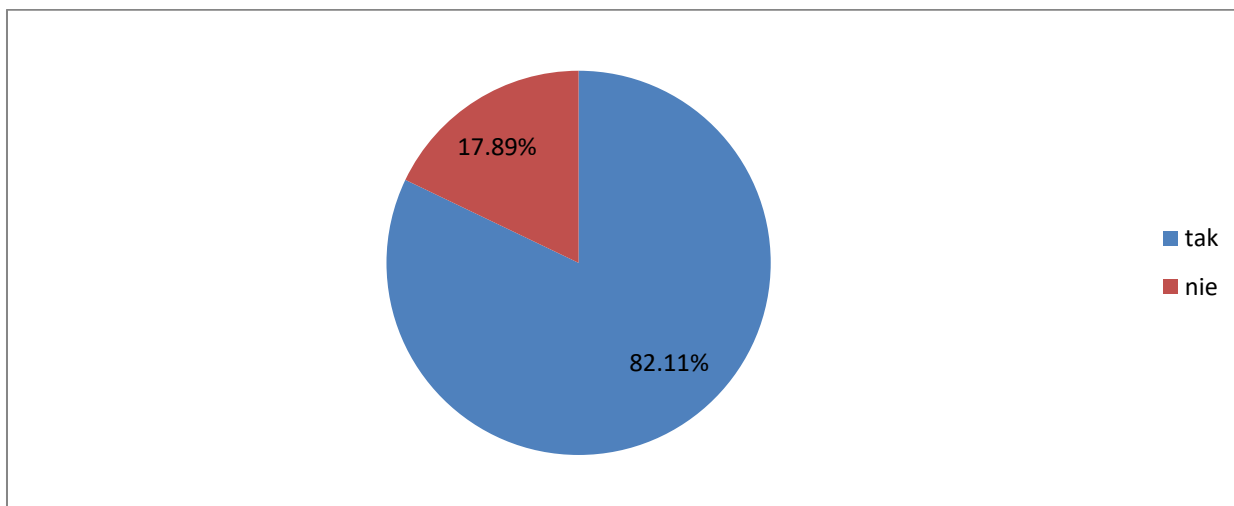

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Jako największy problem wskazano utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (78,86%) oraz bezrobocie (43,08%).

Kolejne pytanie dotyczyło bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania?.

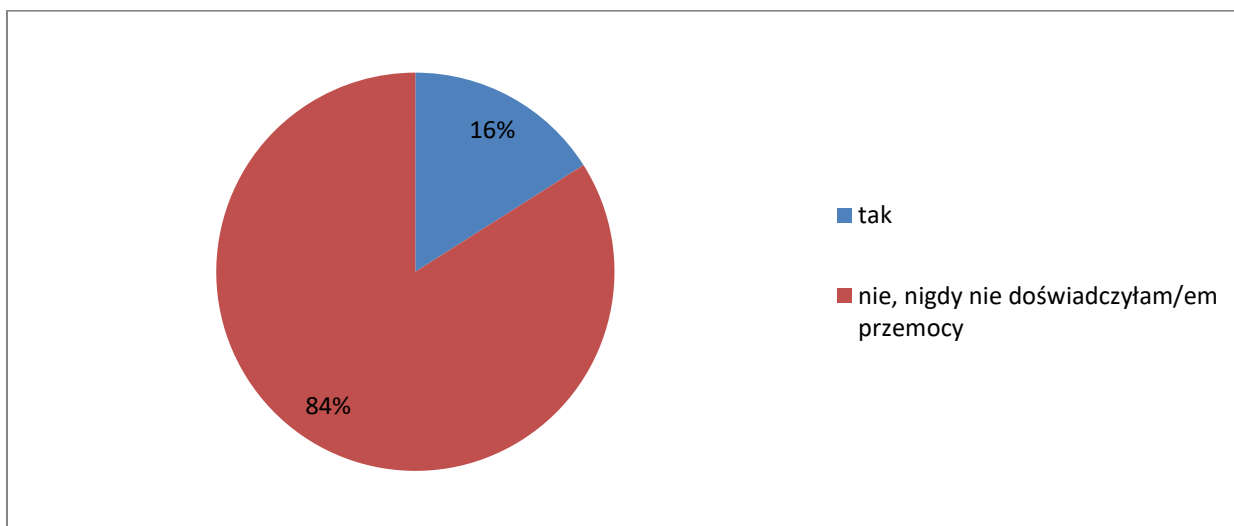

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Większość ankietowanych (82,11%) wskazała, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczania przemocy domowej.

Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.

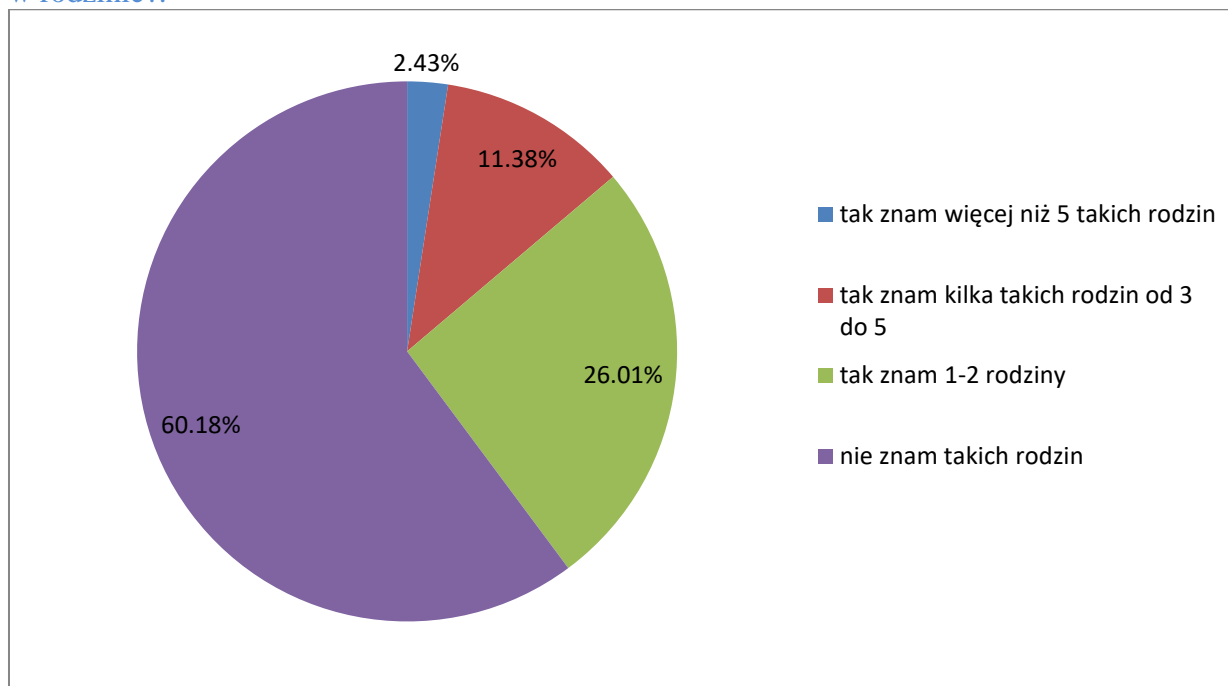
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Większość ankietowanych (84%) wskazało, że nigdy nie doświadczyło przemocy w rodzinie, natomiast (16%) ankietowanych wskazało, że doświadczyło przemocy.

Kolejne dwa pytania (wielokrotnego wyboru) również dot. zjawiska przemocy domowej.

Wyniki przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 28. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?.

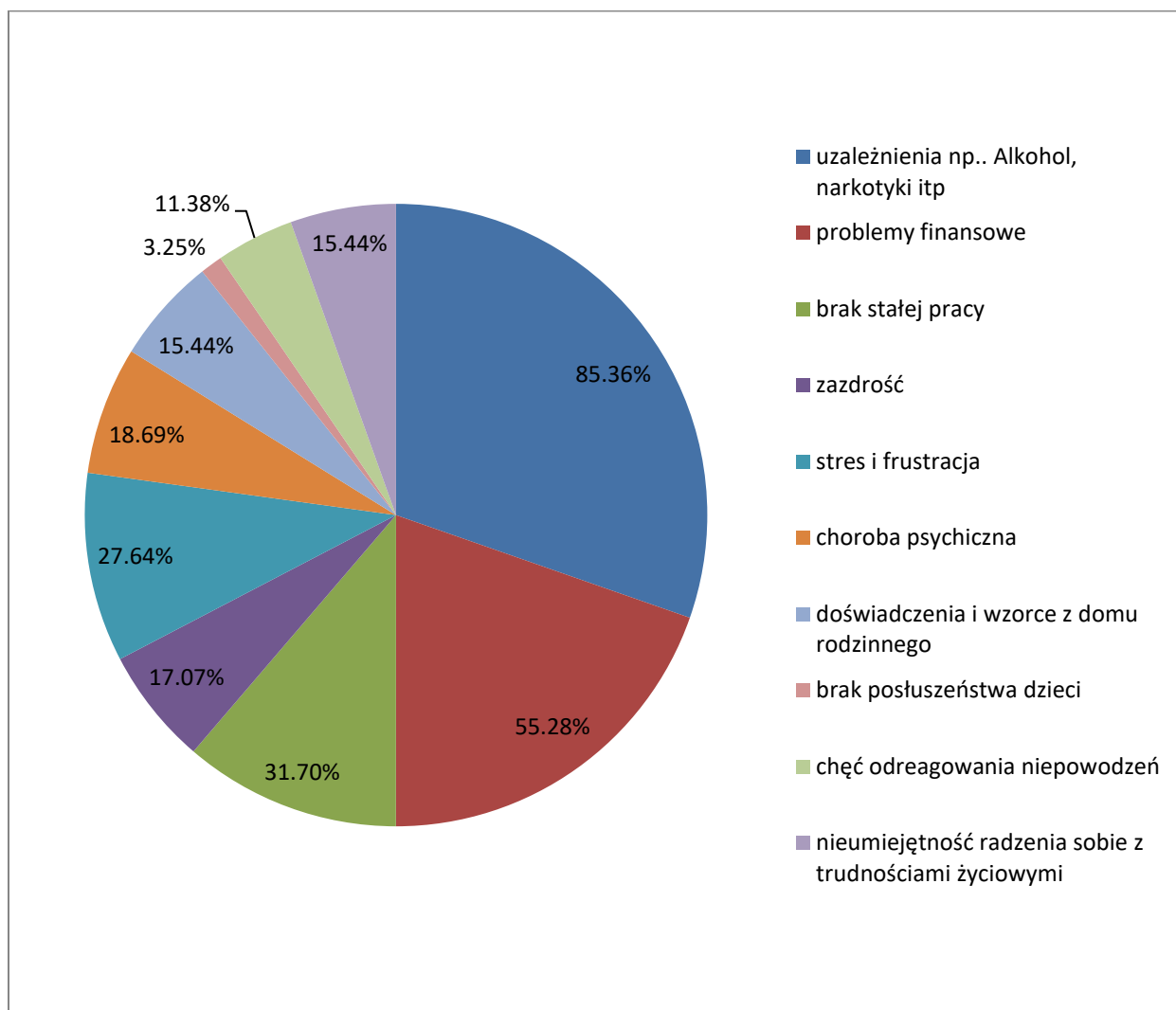

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Większość ankietowanych (60,18%) wskazało, że nie zna rodzin w których jest stosowana przemoc domowa, natomiast 26% wskazało, że zna 1-2 rodzin, 11,38% wskazało, że zna kilka takich rodzin od 3 do 5 oraz 2,43% wskazało, że zna więcej niż 5 takich rodzin, w których stosowana jest stosowana przemoc domowa.

Wykres 29. Co według Pani/Pan jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie?.

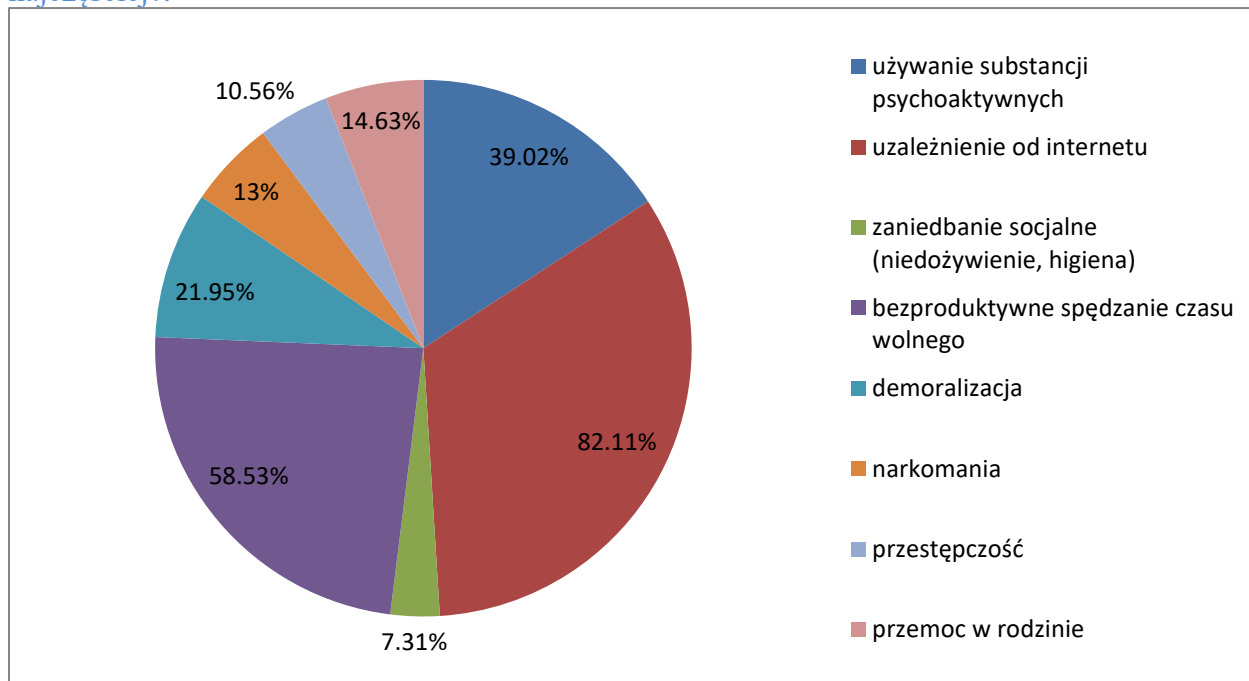

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Zdecydowana większość odpowiedzi (85,36%) podaje za przyczynę przemocy w rodzinie uzależnienia (np. alkohol, narkotyki). Problemy finansowe (55,28%) to kolejny powód przemocy. Dla (31,70%) brak stałej pracy, może być przyczyną zachowań przemocowych. Dla (27,64%) stres i frustracja, może być przyczyną przemocy w rodzinie. Inne powody przemocy w rodzinie to: choroba psychiczna (18,69%), zazdrość (17,07%), doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego (15,44%), nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi (15,44%), chęć odreagowania niepowodzeń (11,38%) oraz brak posłuszeństwa dzieci (3,25%)..

Kolejne pytanie (wielokrotnego wyboru) dotyczyło negatywnych zjawisk odnoszące się do dzieci i młodzieży.

Wykres 30. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.

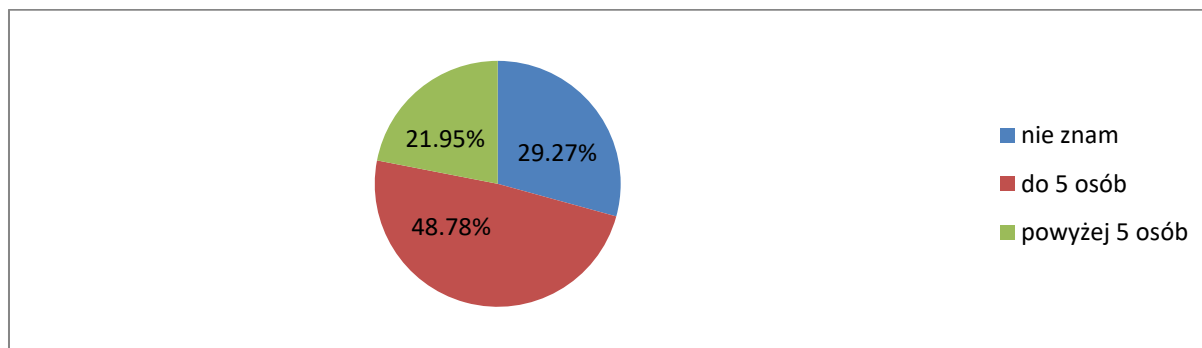

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Jako największe negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży ankietowani wskazali uzależnienie od internetu (82,11%) oraz bezproduktywne spędzanie wolnego czasu (58,53%). Kolejnymi negatywnymi zjawiskami wskazanym przez ankietowanych są: używanie substancji psychoaktywnych (39,02%), demoralizacja (21,95%), przemoc w rodzinie (14,63%), narkomania (13%), przestępczość (10,56%) oraz zaniedbywanie socjalne.

W kolejnym pytaniu zapytano o osoby nadużywające alkoholu.

Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?.

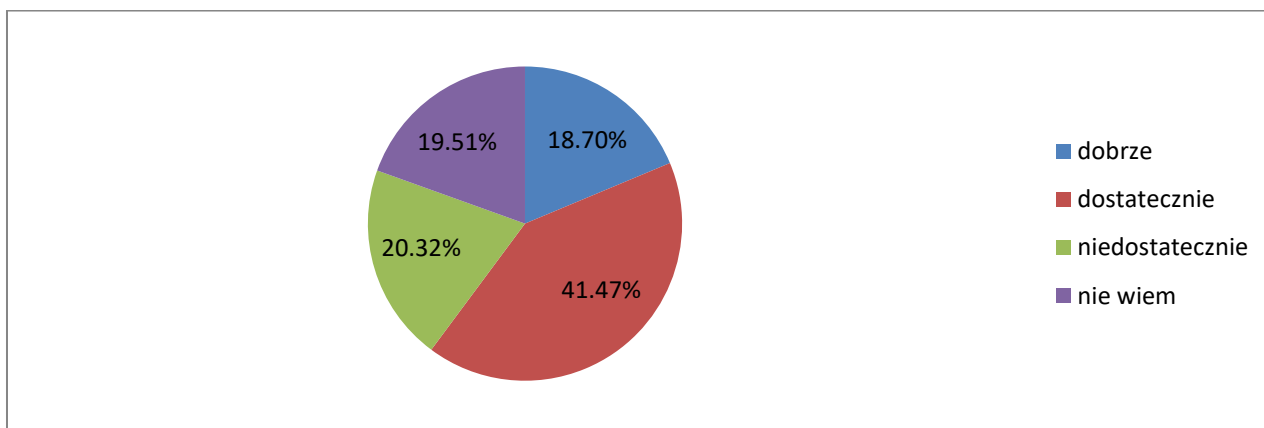

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Ankietowani wskazali, że w swoim środowisku znają do 5 osób nadużywających alkoholu (tak wskazało 48,78% ankietowanych) oraz 21,95% wskazało, że zna powyżej 5 osób nadużywających alkoholu natomiast 29,27% ankietowanych wskazało, że nie zna w swoim środowisku osób nadużywających alkoholu.

Zwrócono się również do ankietowanych z poniższym pytaniem jak w wykresie.

Wykres 32. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?.

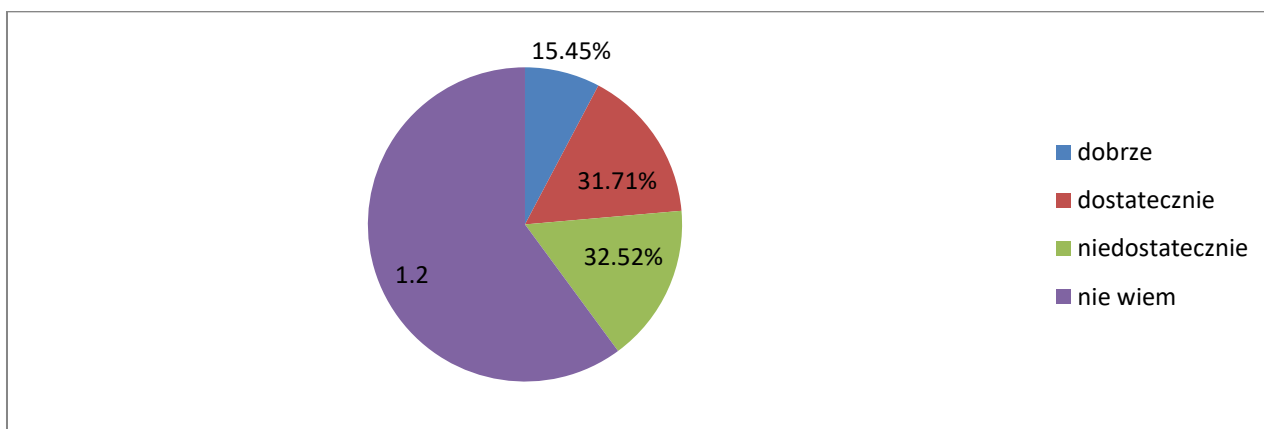

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno.

Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji dobrze oceniło 18,70% ankietowanych, dostatecznie 41,47%, niedostatecznie 20,32% oraz 19,52% wskazało, że nie wie.

W kolejnym pytaniu zwrócono się również do ankietowanych z poniższym pytaniem jak w wykresie.

Wykres 33. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?.

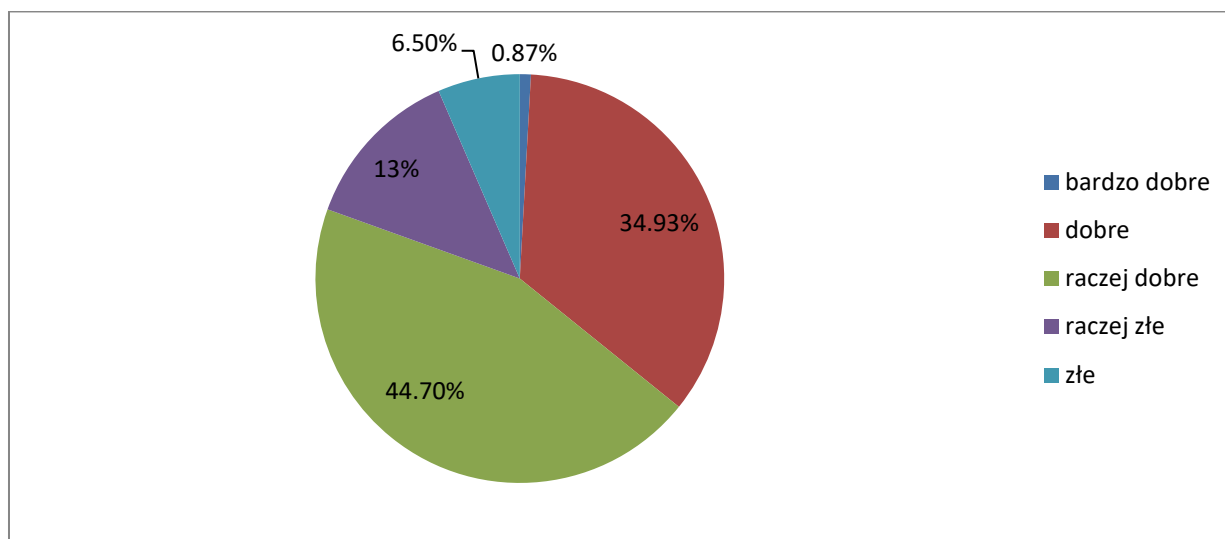

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno

Dobrze ocenia 15,45% ankietowanych natomiast niedostatecznie 32,52%.

W następnym pytaniu zwrócono się o ocenę ogólnych warunków życia w gminie.

Wykres 34. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.

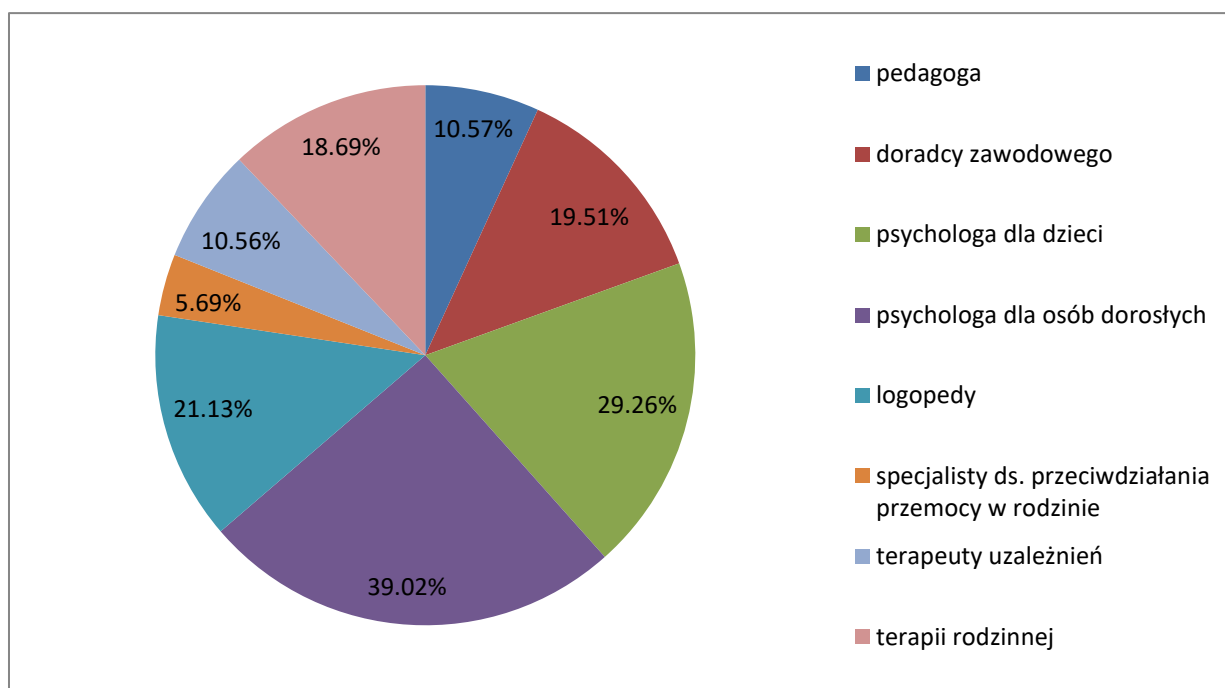

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno

Ogólne warunki do życia w gminie najczęściej ankietowanych (44.70%) oceniło jako raczej dobre, natomiast jako dobre oceniło (34,93%), raczej złe oceniło (13%), jako złe (6,5%) i jako bardzo dobre(0,87%).

Do ankietowanych zwrócono się również z poniższym pytaniem (wielokrotnego wyboru).

Wykres 35. Z jakich porad chce Pani/Pan korzystać bezpłatnie?.

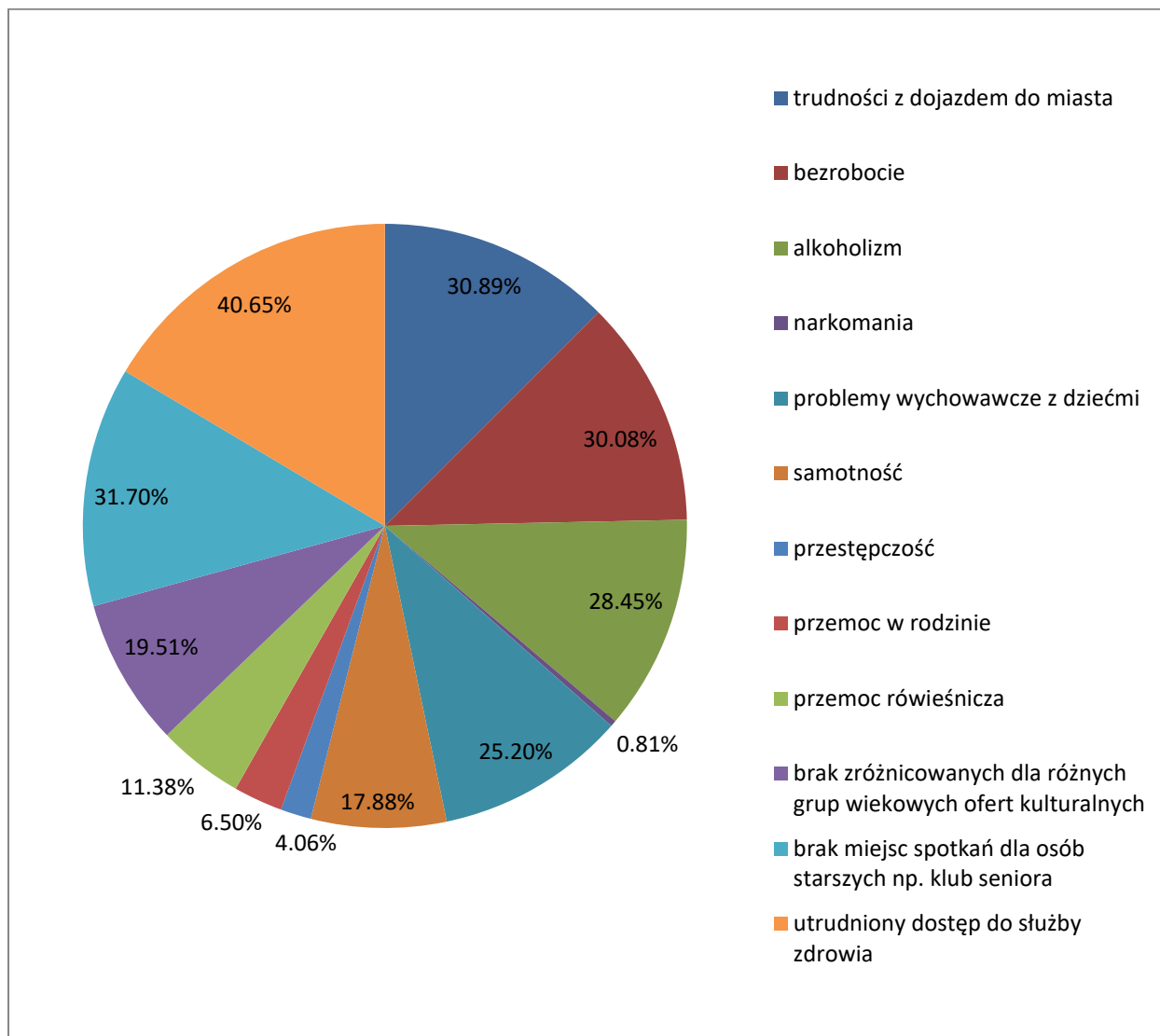

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno

Ankietowani najbardziej oczekują bezpłatnych porad prawnika (78,04%).

W kolejnym pytaniu (wielokrotnego wyboru) zwrócono się o wskazanie problemów w swoim miejscu zamieszkania, obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 36. Proszę zaznaczyć problemy jakie Pani/Pan zauważa w swoim miejscu zamieszkania ?.

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w Gminie Radymno

Podsumowaniem procesu gromadzenia danych było przygotowanie analizy SWOT, następnie dokonano zbiorczego określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w przedmiocie Strategii jako całościowego dokumentu

2.11. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwoli na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w przedmiotowej strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej Gminy Radymno. Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej.

Istotą analizy SWOT jest identyfikacja czynników, które mogą wpływać na przedmiot badań oraz posegregowanie ich na cztery grupy:

1. Mocne strony (ang.) Strengths - czyli wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę,
2. Słabe strony (ang.) Weaknesses - to, co stanowi słabość, barierę rozwoju lub wadę,
3. Szanse (ang.) Opportunities - wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany,
4. Zagrożenia (ang.) Threats - czynniki stwarzające niebezpieczeństwo niekorzystnych Procesów.

Analiza SWOT jest zatem istotnym narzędziem, którego prawidłowe przeprowadzenie niesie za sobą szereg korzyści. Po pierwsze prowadzi do lepszego rozpoznania środowiska lokalnego, po drugie pozwala na zweryfikowanie i zrationalizowanie przygotowanych założeń, a po trzecie ułatwia otwarcie się na nowe pomysły i działania.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach :

1. Obszar priorytetowy I: Wsparcie rodzin.
2. Obszar priorytetowy II: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
3. Obszar priorytetowy III: Wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością, wsparcie osób starszych.

Obszar I
WSPARCIE RODZIN

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wykwalifikowana i zaangażowana kadra GOPS-u udzielająca wsparcia rodzinom. • Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. • Realizacja zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027. • Dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych (orliki, place zabaw, siłownie zewnętrzne). • Działania GOPS w kierunku przeciwdziałania problemowi ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pomocy rodzinom niepełnym. • Dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego. • Współpraca GOPS z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, PKPS-em w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. • Działalność kulturalna opierająca się na funkcjonowaniu ośrodków kultury i gminnych bibliotek publicznych oraz klubów sportowych. • Współpraca z dzielnicowymi, wspólne wizyty w środowisku w celu monitorowania rodzin zagrożonych przemocą domową. • Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Radymno na lata 2021-2023. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieodpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej. • Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. • Brak żłobków. • Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających ze wsparcia GOPS. • Niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego. • Coraz częstsze przypadki nie zgłaszania przez rodziny, sąsiadów wieloletnich przypadków przemocy domowej z poczucia wstydu. • Niedostatecznie rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. • Niedostateczny dostęp do opieki medycznej, w tym specjalistycznej. • Deficyt wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny. • Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego dzięki Programowi „Rodzina 500+”. • Aktywizowanie młodzieży • Pomoc ze strony GOPS w rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. • Organizowanie przez samorząd przedsięwzięć integrujących rodzinę (np. festynów rodzinnych). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niż demograficzny. • Niechęć rodzin do współpracy z asystentem rodziny. • Osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin. • Rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, głównie wśród dzieci i młodzieży. • Odływ ludzi młodych, wykształconych do dużych miast. • Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym, zatracenie rodzinnych wartości. • Trudna sytuacja gospodarcza wpływająca na kwestie związane z bezrobociem i ubóstwem w rodzinie. • Starzenie się społeczeństwa. • Przyzwolenie społeczne na nadużywanie alkoholu i jego spożywanie przez młodzież. • Zaburzenia więzi i relacji rodzinnych prowadzące do eskalacji przemocy.

Obszar II	
PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie gminy blisko miasta Radymna (większa szansa na miejsca pracy). • Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej. • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra pomocy społecznej. • Bliska lokalizacja schroniska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn. • Współpraca GOPS z PUP Jarosław w zakresie szkoleń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt mała liczba zakładów pracy w gminie. • Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej. • Nadal wysoka liczba rodzin wymagających wsparcia opiekuńczego, doradczego. • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanej brakiem pracy i środków do życia. • Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego. • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych

	<ul style="list-style-type: none"> i ukryte bezrobocie na wsi. • Brak mieszkań socjalnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do europejskich rynków pracy • Podejmowanie działań wspierających w dążeniu do zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych. • Samozatrudnienie, jako forma przeciwdziałania bezrobociu. • Dobrze wykształcona młodzież • Dalsza aktywizacja osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawisko dziedziczenia bezrobocia. • Niewielki potencjał inwestorów w gminie. • Spadek aktywności zawodowej w wyniku Programu „Rodzina 500+”. • Spadek opłacalności produkcji rolnej. • Brak perspektyw zawodowych, szczególnie dla ludzi młodych-emigracja zarobkowa na skalę masową. • Niska aktywność bezrobotnych w poszukiwaniu pracy. • Niechęć osób bezdomnych do zmiany swojej sytuacji.
Obszar III WSPARCIE OSÓB I RODZIN Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ, WSPARCIE OSÓB STARSZYCH	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. • Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy. • Możliwość spędzania wolnego czasu i integracja osób starszych w kołach gospodyń wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa. • Rosnąca liczba osób starszych zwracająca się o pomoc GOPS. • Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym opieki geriatrycznej. • Postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy. • Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny. • Brak grup wsparcia i placówek wsparcia działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój opieki długoterminowej i pielęgniarstwa środowiskowej. • Funkcjonowanie zakładów 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych - starzenie się społeczeństwa • Niskie świadczenia emerytalno-

<p>opiekuńczo-leczniczych w Jarosławiu, Przemysłu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobra dostępność domów pomocy społecznej. • Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. 	<p>rentowe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niechęć rodzin do opieki nad starszymi jej członkami. • Pogłębiający się proces marginalizacji problemów starszych i niepełnosprawnych.
---	--

Wnioski z diagnozy

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych w Gminie Radymno pozwoliła na określenie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd gminny. Wyłoniono następujące:

- Zagrożenie problemami przemocy domowej i uzależnień, które powodują konieczność podjęcia działań w kierunku zwiększenia dostępności pomocy specjalistycznej poprzez wsparcie psychologa, prawnika, pedagoga. Konieczne jest dalsze edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, wsparcie ze strony asystenta rodziny.
- Starzenie się społeczeństwa - zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży oraz osób wieku produkcyjnym, powoduje starzenie się społeczności gminy co wymaga zwiększonego dostępu do usług opiekuńczych, podjęcia działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu/domu seniora, udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu zatrudnienia.
- Zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie, co wymaga poprawy warunków do inwestowania na jej terenie, stałe pozyskiwanie podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, lepsze wykorzystanie posiadanych przez gminę walorów turystycznych, zachęcanie osób długotrwale bezrobotnych do poszukiwania zatrudnienia, pomoc w znalezieniu pracy przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowanie przedsiębiorczości.

Wyniki diagnozy posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia do 2028 roku. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do zmniejszenia skali występujących problemów społecznych i do poprawy jakości życia mieszkańców. Inicjatywy te zostały ujęte w następujących obszarach.

- **Wsparcie rodzin:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień oraz przemocy w rodzinie, zapewnienie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, przeciwdziałaniu przestępczości.
- **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu:** wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym bezrobotnych, bezdomnych znajdujących się trudnej sytuacji życiowej..
- **Wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością, wsparcie osób starszych:** zapewnienie seniorom odpowiedniej opieki, ograniczenie skutków niepełnosprawności, zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.

3. Misja Strategii, obszary, cele i kierunki działań

W Strategii wyróżniono:

- wizję- jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować,
- misję- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie,
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie,
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Radymno została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych. Została skorelowana z misją określoną w Strategii Rozwoju Gminy Radymno 2022-2030 r., która brzmi: ***Gmina Radymno to wspólnota wspierająca lokalną gospodarkę, przedsiębiorczość i rolnictwo, stwarzająca atrakcyjne warunki do życia i rozwoju.***

W tym kontekście wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno otrzymuje brzmienie:

Gmina Radymno to gmina zapewniająca swoim mieszkańcom wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, zaspokajająca ich potrzeby i stwarzająca im możliwości rozwoju

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w której największe znaczenie przypisuje się działaniom mającym na celu wspomaganie potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców Gminy Radymno. Misja otrzymuje następujące brzmienie:

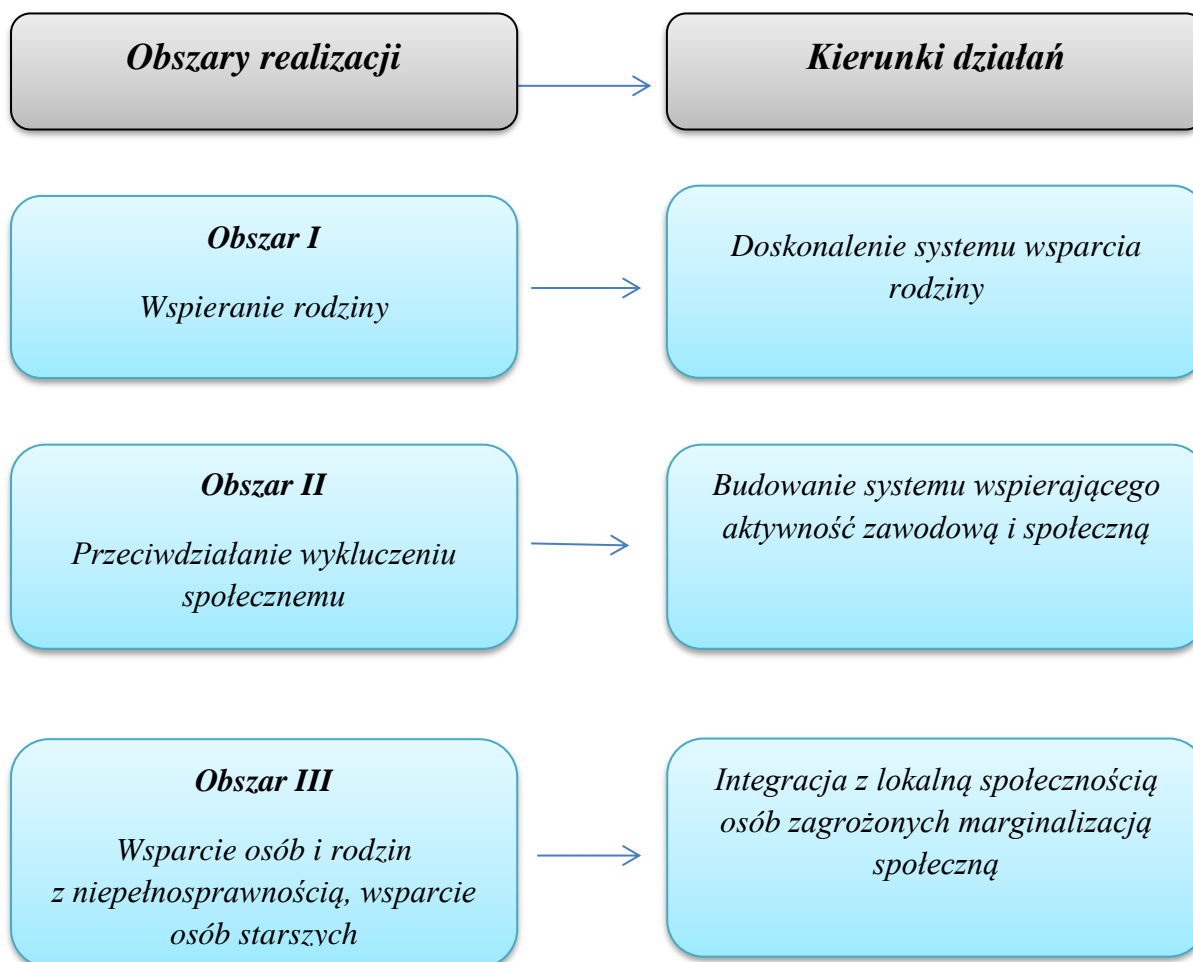
Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Radymno poprzez prowadzenie działań mających na celu wzmocnienie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju oraz integrację i aktywizację społeczności lokalnej.

Zapewnieniem odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów.

W celu zobrazowania uznanych za szczególnie istotne parametrów, dokonano ich zestawienia odrębnie dla trzech kluczowych obszarów działań. W każdym z nich wskazano kierunki interwencyjne, ale także wspierające, profilaktyczne i aktywizujące.

Dla poszczególnych działań zaproponowano wskaźniki ich realizacji, a wartości wskaźników ustalone dla poszczególnych działań w trakcie realizacji Strategii pozwolą na jej bieżący monitoring i ewentualne korekty w trakcie realizacji.

Schemat przedstawiający obszary Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2028

Obszar I : Wspieranie rodziny			
<i>Kierunek działań: Doskonalenie systemu wsparcia rodziny</i>			
Lp.	Cel operacyjny (szczegółowy)	Działania	Wskaźniki realizacji
1.	Ograniczanie ubóstwa i zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom, rodzinom najuboższym.	<ul style="list-style-type: none"> – Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych i energetycznych. – Udzielanie świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin korzystających ze świadczeń, rodzaje świadczeń, ich liczba i wartość, – Liczba uczniów korzystających ze stypendiów.

		<ul style="list-style-type: none"> – Pomoc materialna dla dzieci i młodzieży na podstawie ustawy o systemie oświaty. 	
		<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy dla osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz innych form wsparcia tych osób i rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych pomocą organizowaną przez organizacje pozarządowe.
2.	Promowanie wartości rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie kampanii, inicjatyw promujących wartości rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba realizowanych inicjatyw, kampanii.
3.	Zapewnienie wsparcia rodzinie w kryzysie, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.	<ul style="list-style-type: none"> – Zapewnienie dostosowanej do potrzeb rodziny asystenta rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin objętych asystenturą, – Liczba asystentów rodziny, – Liczba zrealizowanych planów pomocy rodzinie – Liczba dzieci kierowanych z rodziny naturalnej do pieczy zastępczej, – Liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych po okresie pobytu w pieczy zastępczej.
		<ul style="list-style-type: none"> – Praca socjalna, w tym pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, interwencja kryzysowa na rzecz rodzin z dziećmi w kryzysie. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin z dziećmi korzystające z czasowych miejsc pobytu w ośrodku dla osób doświadczających przemocy, – Liczba kontraktów socjalnych.
		<ul style="list-style-type: none"> – Pomoc w dostępie do poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin korzystających z poradnictwa.
4.	Zwiększenie skuteczności ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.	<ul style="list-style-type: none"> – Monitorowanie skali zjawiska przemocy domowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba Niebieskich Kart wpływających do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, z podziałem na typ podmiotu zgłaszającego, – Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych, – Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych, – Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych, – Liczba zamkniętych Kart.
		<ul style="list-style-type: none"> – Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową. 	<ul style="list-style-type: none"> – liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych. (ulotki własne, strony internetowe, publikacje, gazetki itp.).

5.	Zwiększanie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.	– Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą domową.	– Liczba przeprowadzonych szkoleń, – Liczba uczestników
6.	Profilaktyka uzależnień i redukcja skutków.	– Programy profilaktyki realizowane dla dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych z uwzględnieniem współczesnych zagrożeń (uzależnienia w cyberprzestrzeni, dopalacze)	– Liczba podmiotów realizujących takie programy, – Liczba osób objętych takimi programami.
		– Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii uzależnień.	– Liczba osób skierowanych na terapię leczenia uzależnień.

Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw i systemów wartości, jej nieprawidłowe funkcjonowanie powoduje jej destrukcję. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują problemy opiekuńczo wychowawcze, przemoc, uzależnienia. Aktywizacja społeczna rodzin to wyzwanie dla pomocy społecznej.

Grupami docelowymi są: rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodziny dotknięte przemocą, osoby uzależnione.

Przewidywane efekty: kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny, aktywizowanie środowiska do współpracy na rzecz rodziny, zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, wzrost świadomości destrukcyjnego wpływu uzależnień.

Obszar II : Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunek działań: Budowanie systemu wspierającego aktywność zawodową i społeczną

Lp.	Cel operacyjny (szczegółowy)	Działania	Wskaźniki realizacji
1.	Łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc materialną i	– Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom spełniającym	– Liczba osób objętych instrumentami pomocy materialnej,

	pracę socjalną na rzecz przezwyciężania ubóstwu.	<ul style="list-style-type: none"> kryteria dochodowe do uzyskania takiego wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba świadczeń, – Wartość świadczeń z podziałem na ich rodzaje, – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, innych świadczeń niepieniężnych warunkowanych kryterium dochodowym.
		<ul style="list-style-type: none"> – Motywowanie klientów pomocy społecznej do większej samodzielności w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zawartych kontraktów socjalnych, innych indywidualnych programów i planów z elementami aktywizacji.
2.	Aktywizowanie i motywowanie do zmiany swojej sytuacji poprzez usuwanie kluczowych przyczyn trudnej sytuacji życiowej.	<ul style="list-style-type: none"> - Motywowanie i kierowanie do objęcia terapią uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
		<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie wejścia i powrotu na rynek pracy osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez działania mające na celu zwiększenie motywacji do aktywności zawodowej poprzez instrumenty reintegracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba objętych wsparciem.
		<ul style="list-style-type: none"> – Oferowanie programów łączących integrację społeczną i zawodową poprzez uczestnictwo w KIS, CIS, ZAZ, WTZ. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób skierowanych do tych form, – Liczba zrealizowanych programów.
3.	Zapobieganie sytuacjom prowadzącym do wzrostu liczby osób bezdomnych	<ul style="list-style-type: none"> – Monitorowanie osób zagrożonych bezdomnością, mieszkających w trudnych warunkach lokalowych: osób starszych, z niepełnosprawnościami, uzależnionych i przeciwdziałanie sytuacjom grożącym utracie prawa do lokalu mieszkalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych bezdomnością. – Liczba osób skierowanych do schroniska.
		<ul style="list-style-type: none"> – Udzielanie pomocy w uzyskaniu porad prawnych i doradztwa socjalnego dla osób o niskiej zaradności życiowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób, którym udzielono pomoc.

Wykluczenie jest rozumiane jako niemożliwość bycia uczestnikiem ważnych społecznie aspektów życia społecznego, jak gospodarcze, polityczne czy kulturowe. W przypadku wykluczania społecznego jednostek czynnikami mającymi na to największy wpływ jest bezrobocie i bieda.

Bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim pogorszenie standardu życia, ubóstwo, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Obecnie diagnozowanym problemem wśród osób długotrwale bezrobotnych nie jest znalezienie zatrudnienia lecz chęć jego podjęcia. W związku z tym kluczowe staje się podejmowanie działań zmierzających do reintegracji społecznej, która umożliwi reintegrację zawodową. Dla części klientów, którzy są trwale niezdolni do podjęcia zatrudnienia, przewiduje się działania wspierające, łagodzące skutki ubóstwa

Grupami docelowymi są: osoby bezrobotne, rodziny osób bezrobotnych, osoby bezdomne.

Przewidywane efekty: poprawa sytuacji materialnej, możliwość nabycia nowych umiejętności, możliwość podjęcia zatrudnienia, wyjście z bezdomności, poprawa kondycji psychicznej.

Obszar III: Wsparcie osób i rodzin z niepełnosprawnością, wsparcie osób starszych			
<i>Kierunek działań: Integracja z lokalną społecznością osób zagrożonych marginalizacją społeczną</i>			
Lp.	Cel operacyjny (szczegółowy)	Działania	Wskaźniki realizacji
1.	Poprawa sytuacji osób i rodzin z niepełnosprawnością, osób starszych.	– Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom spełniającym kryteria dochodowe do uzyskania takiego wsparcia.	– Liczba osób objętych pomocą, – Liczba świadczeń, – Liczba posiłków, – Wartość świadczeń z podziałem na ich rodzaje.
		– Zapewnienie usług opiekuńczych i wsparcie dla osób starszych w miejscu zamieszkania.	– Liczba osób, którym przyznano usługi opiekuńcze.
2.	Rozwój usług społecznych wspierających niezależne życie osób z niepełnosprawnościami.	– Upowszechnianie wsparcia osób z niepełnosprawnością, poprzez asystentów osób z niepełnosprawnościami.	– Liczba asystentów osób z niepełnosprawnością, – Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z takiego wsparcia.

3.	Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnościami w sprawowaniu opieki.	– Zapewnienie usług opieki wytchnieniowej całodobowej krótkookresowej i dziennej	– Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.
4.	Rozwój środowiskowych form wsparcia seniorów.	– Poprawa bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania dla osób starszych poprzez zwiększanie dostępu do tzw. „opieki na odległość”.	–Liczba osób korzystających z „opasek bezpieczeństwa”.
		– Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych poprzez utworzenie klubu seniora lub domu seniora.	– Liczba klubów/domów seniora, –Liczba uczestników.

Współczesnym problemem w wielu krajach jest starzenie się społeczeństwa, dlatego należy dążyć do wypracowania programów pomocy osobom starszym. Podobnie należy podejść do zjawiska niepełnosprawności, pomimo poprawy w dostępności to osoby niepełnosprawne nadal są dyskryminowane.

Okres obowiązywania Strategii to lata 2023-2028.

Grupami docelowymi są: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami.

Przewidywane efekty: integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem.

Realizatorzy Strategii: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Radymnie, Zespół Interdyscyplinarny w Radymnie, Urząd Gminy Radymno, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radymnie, placówki oświatowe.

Partnerzy : Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki ochrony zdrowia, społeczność lokalna.

4. Źródła finansowania i ramy finansowe

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Radymno, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Finansowanie działań przewidzianych do realizacji w okresie obowiązywania Strategii zależeć będzie w dużym stopniu od możliwości pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych. Dofinansowanie takie z reguły odbywa się w trybach konkursowych, nie dających gwarancji otrzymania wnioskowanej wysokości środków, pewności uruchomienia procedury konkursowej w latach kolejnych oraz niesie ryzyko zmiennych warunków i kryteriów uczestnictwa. Cały szereg wydatków i kosztów będzie również ściśle uzależniony od niezależnych od Strategii uregulowań dotyczących: kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń, ich gwarantowanej ustawowo wysokości, zmian w polityce podatkowej mających wpływ na poziom dochodów i liczbę osób uprawnionych do określonych form pomocy i wsparcia. W ramach finansowych niniejszej Strategii wykazano zatem środki finansowe ujęte w planie finansowym na 2023 rok w całej sferze pomocy społecznej oraz prognozach finansowych na lata kolejne. **Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą ulegały zmianom w trakcie realizacji, będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.**

Finansowanie działań przewidzianych do realizacji w okresie obowiązywania Strategii zależeć będzie również od zmian w regulacjach ustawowych.

Wydatki zaplanowane do realizacji Strategii do roku 2028 przedstawione są na tle prognozowanego planu finansowego sfery pomocy społecznej w kolejnych latach.

Tabela 16. Finansowanie na lata 2023-2028 dla sfery pomocy społecznej

Plan budżetu na 2023 rok	11 012 465 zł
Prognozy finansowe na lata 2024 - 2027	
2024 rok	11 463 087 zł
2025 rok	11 900 100 zł
2026 rok	12 213 000 zł
2027 rok	12 300 000 zł
2028 rok	12 400 000 zł
Ogółem prognozy finansowe w latach 2023 - 2028	71 288 652 zł

5. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, np. poprzez nowelizację regulacji prawnych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenionej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie czasu ich realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Prowadzony monitoring zmieniających się potrzeb oraz problemów społecznych umożliwi dostosowanie usług publicznych do zmieniających się okoliczności.

Jednym z narzędzi procesu monitorowania Strategii będzie - każdego roku przedkładana Radzie Gminy w Radymnie - ocena zasobów pomocy społecznej, która jest przygotowywana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej oraz sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radymnie Monitorowane będą

również określone wskaźniki realizacji działań przepisane każdemu z wyznaczonych celów strategicznych. Istotnym narzędziem monitoringu będzie również analiza sprawozdań rzeczowo-finansowych.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii. Do najważniejszych celów ewaluacji należą; doskonalenie działań podejmowanych w strategii, informacja o efektach jej wdrażania, wzrost jakości strategii oraz pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami. Zebrane informacje w ramach monitoringu oraz ewaluacji odpowiedzą na pytanie, czy i do jakiego stopnia cele strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na terenie Gminy Radymno.

Ustala się, że nad całością przebiegu procesu wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji osiągniętych rezultatów strategii czuwać będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radymnie.

6. Wnioski i podsumowanie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie oraz wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast).

Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w

warunkach odpowiadających godności człowieka,

- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami dysfunkcji społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja i reintegracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami jak konsekwencje zdrowotne, społeczne i ekonomiczne pandemii COVID-19, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób z niepełnosprawnością, wzrost kosztów życia nie przekładający się na zarobki, niechęć do podejmowania zatrudnienia.

W myśl nowej Strategii, zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną, jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym Strategii jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji. Zapisy Strategii mogą być realizowane, przede wszystkim, przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy, od jakości

zasobów ludzkich i zaufania społecznego. Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny, to relacje międzyludzkie, tj. zaufanie, zrozumienie, wspólne wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Wykaz tabel

1. Tabela 1. Spójność strategii z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym
2. Tabela 2. Liczba mieszkańców Gminy Radymno wg miejsca zamieszkania (2019 - 2021)
3. Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Radymno (2019 - 2021)
4. Tabela 4. Mieszkańcy Gminy Radymno w wieku powyżej 85 roku życia (2019 - 2021)
5. Tabela 5. Liczba urodzeń i zgonów mieszkańców oraz przyrost naturalny Gminy Radymno (2019 – 2021)
6. Tabela 6. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Gminie Radymno (2019-2021)
7. Tabela 7. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy Radymno w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021
8. Tabela 8. Liczba świetlic szkolnych na terenie Gminy Radymno.
9. Tabela 9. Wybrane rodzaje wykroczeń zaistniałych na terenie Gminy Radymno (2019-2021).
10. Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu zamieszkałych terenie Gminy Radymno (2019-2021).
11. Tabela 11. Liczba Niebieskich Kart założonych w latach 2019 - 2021
12. Tabela 12. Liczba zamkniętych Niebieskich Kart w latach 2019 – 2021
13. Tabela 13. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Radymno (2019-2021)
14. Tabela 14. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Radymno (2019-2021)
15. Tabela 15. Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkole (2019-2021)
16. Tabela 16. Finansowanie na lata 2023-2028 dla sfery pomocy społecznej

Wykaz wykresów

1. Wykres 3. Liczba mieszkańców Gminy Radymno (2019 - 2021)
2. Wykres 4. Struktura płci mieszkańców Gminy Radymno (2019 – 2021)
3. Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów mieszkańców Gminy Radymno (2019 – 2021)
4. Wykres 4. Wybrane rodzaje przestępstw stwierdzonych w Gminie Radymno (2019 – 2021)
5. Wykres 5. Niebieskie Karty założone przez uprawnione instytucje w latach 2019 – 2021
6. Wykres 6. Liczba osób dotkniętych przemocą w latach 2019-2021
7. Wykres 7. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w latach 2019-2021
8. Wykres 8. Liczba dzieci w pieczy zastępczej instytucjonalnej i zastępczej (2019 – 2021)
9. Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (2019 – 2021)
10. Wykres 10. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną (2019 – 2021)
11. Wykres 11. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem z pomocy społecznej (2019 – 2021)
12. Wykres 12. Podział ze względu na płeć.
13. Wykres 13. Podział ze względu na wiek.
14. Wykres 14. Podział ze względu na stan cywilny
15. Wykres 15. Podział ze względu na wykształcenie.
16. Wykres 16. Podział ze względu na liczbę dzieci na utrzymaniu.

17. Wykres 17. Źródło utrzymania.
18. Wykres 18. Czy jest Pan/Pani osobą bezrobotną.
19. Wykres 19. Jak długo jest Pan/Pani osobą bezrobotną
20. Wykres 20. Problemy osób starszych
21. Wykres 21. Działania w celu usprawnienia funkcjonowania osób starszych.
22. Wykres 22. Dostęp do placówek służby zdrowia
23. Wykres 23. Czynniki mogące wpłynąć na poprawę zdrowia.
24. Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.
25. Wykres 25. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?.
26. Wykres 26. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania?.

27. Wykres 27. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.
28. Wykres 28. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?.
29. Wykres 29. Co według Pani/Pan jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie?.
30. Wykres 30. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.

31. Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?.
32. Wykres 32. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?.
33. Wykres 32. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?.
34. Wykres 34. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.
35. Wykres 35. Z jakich porad chce Pani/Pan korzystać bezpłatnie?.
36. Wykres 36. Proszę zaznaczyć problemy jakie Pani/Pan zauważa w swoim miejscu zamieszkania ?.

Spis map

1. Mapa 2. Podział administracyjny Gminy.

Ankieta dla potrzeb opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radymno na lata 2023-2028 „Problemy społeczne w opinii mieszkańców” (właściwe zaznaczyć znakiem X)

1. Płeć   kobieta   mężczyzna

2. Wiek

18-24

25-34

35-44

45-54

55-64

65 i więcej

3. Stan cywilny

wolna/-y

w związku partnerskim

zamężna/żonaty

wdowa/wdowiec

4. Wykształcenie

podstawowe

zawodowe

średnie ogólnokształcące

średnie zawodowe

średnie policealne

wyższe

5. Liczba dzieci na utrzymaniu

Brak, 1, 2, 3, 4, 5 i więcej

6. Jakie jest Pani/Pana źródło utrzymania?

praca zarobkowa(np. umowa o pracę, umowa zlecenie, umowa o dzieło)

własna działalność gospodarcza

świadczenie emerytalne/rentowe

gospodarstwo rolne

zasiłki w GOPS

jestem na utrzymaniu innych osób

praca dorywcza

inne.....

7. Czy jest Pani/Pan osobą bezrobotną? Należy zaznaczyć jedną odpowiedź. (Jeśli zaznaczył Pani/Pan odpowiedź NIE proszę przejść do pyt. nr 9)

tak   nie

8. Jak długo jest Pani/Pan osobą bezrobotną?

poniżej 2 lat

od 2 do 3 lat

od 3 do 5 lat

od 5 do 10 lat

powyżej 10 lat

9. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

samotność, izolacja społeczna

poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym

choroby lub niepełnosprawność

utrudniony dostęp do placówek medycznych

brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego

ograniczona mobilność i bariery w dostępie do komunikacji publicznej

obniżone poczucie bezpieczeństwa osobistego, a także realne zagrożenia tego bezpieczeństwa (przemoc domowa, kradzieże, wyłudzenia, oszustwa)

utrudniony dostęp do usług opiekuńczych

ograniczenia w dostępie i korzystaniu z nowych technologii

inne.....

10. Jakie działania usprawniłyby funkcjonowanie osób starszych w gminie? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych
- wspieranie form aktywizacji osób starszych, np. dzienny dom seniora oraz inne organizacje senioralne
- uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby seniorów
- zapewnienie większego dostępu do usług opiekuńczych
- zapewnienie pomocy psychologicznej i innej pomocy specjalistycznej
- zwiększenie aktywności społecznej, kulturalnej i zawodowej osób starszych
- wzmocnienie integracji międzypokoleniowej

11. Jaki Pani/Pana zdaniem jest dostęp do placówek służby zdrowia w naszej gminie? (Należy zaznaczyć jedną odpowiedź)

- bardzo dobry
- dobry
- dostateczny
- niewystarczający
- nie mam zdania

12. Co mogłoby wpłynąć na poprawę zdrowia? (Należy zaznaczyć jedną odpowiedź)

- lepszy dostęp do służby zdrowia
- profilaktyka, edukacja
- inne .....

13. Czy Pani/Pana zdaniem oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców? (Należy zaznaczyć jedną odpowiedź)

tak   nie   nie wiem

14. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji)
- problemy psychologiczne
- brak akceptacji w środowisku lokalnym
- bezrobocie

15. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania?

tak   nie

16. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie

tak   nie, nigdy nie doświadczyłam/em przemocy

17. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie? (Należy zaznaczyć jedną odpowiedź)

- tak znam więcej niż 5 takich rodzin
- tak znam kilka takich rodzin od 3 do 5
- tak znam 1-2 rodziny
- nie znam takich rodzin

18. Co według Pani/Pana jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- uzależnienia, np. alkohol, narkotyki itp.
- problemy finansowe
- brak stałej pracy
- zazdrość
-

stres i frustracja

- choroba psychiczna
- doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego
- brak posłuszeństwa dzieci
- chęć odreagowania niepowodzeń
- nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi
- inne.....

19. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?
(można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- używanie substancji psychoaktywnych
- uzależnienie od Internetu
- zaniedbanie socjalne (niedożywienie, higiena)
- bezproduktywne spędzanie wolnego czasu
- demoralizacja
- narkomania
- przestępczość
- przemoc w rodzinie

20. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? (Należy zaznaczyć jedną odpowiedź)

- nie znam
- do 5 osób
- powyżej 5 osób

21. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

- dobrze
-

dostatecznie

niedostatecznie

nie wiem

22. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

dobrze

dostatecznie

niedostatecznie

nie wiem

23. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

bardzo dobre

dobre

raczej dobre

raczej złe

złe

24. Z jakich porad chce Pani/ Pan korzystać bezpłatnie? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

prawnika

pedagoga

doradcy zawodowego

psychologa dla dzieci

psychologa dla osób dorosłych

logopedy

specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

terapeuty uzależnień

terapii rodzinnej

inne.....

25. Proszę zaznaczyć problemy jakie Pani/Pan zauważa w swoim miejscu zamieszkania? (można zaznaczyć trzy odpowiedzi)

- trudności z dojazdem do miasta
- bezrobocie
- alkoholizm
- narkomania
- problemy wychowawcze z dziećmi
- samotność
- przestępczość
- przemoc w rodzinie
- przemoc rówieśnicza
- brak zróżnicowanych dla różnych grup wiekowych ofert kulturalnych
- brak miejsc spotkań dla osób starszych np. klub seniora
- utrudniony dostęp do służby zdrowia
- inne.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.